

„...biztos vagyok benne, hogy ezekben a napokban – minden egyéb, esetleg figyelemelterelésül, szándékosan felfújt politikai, közéleti téma mellett – a tanévkezdés az egyik legizgalmasabb, ha nem a legizgalmasabb kérdés sokak számára.” ▶ <i>Becsengetés...</i> – 3. oldal	„De be kellett ismernünk: nem találunk sehol olyan utalást sem az őszövétségi korban, sem az antik világban, amely segítene eligazodni abban, hogy miként viszonyuljon az egyház olyan egynemű párokhoz, akik életre szólóan akarnak egymással együtt élni.” ▶ <i>„Csak néztünk, mint a moziban”</i> – 7. oldal	„Világos volt mindenki számára, hogy az apart-heid rezsim napjai meg vannak számlálva. A szerzetes ekkor kapta a levélbombát. A boríték Dél-Afrikából érkezett, látszott, hogy egyházi újság van benne. Gyanútlanul kinyitotta.” ▶ <i>„Miután felrobbantottak...”</i> – 9. oldal	A 25. lelkész Aszódon ▶ 3. oldal Elcsendesedés a kavalkádban ▶ 5. oldal Ökumenikus könyvesbolt Békéscsabán ▶ 5. oldal Svédasztal – magyar körettel ▶ 6–7. oldal Misszióra hangolva ▶ 8. oldal Dr. Weltler Jánosra emlékezünk ▶ 10. oldal
--	--	---	---

Közös közlemény

A Magyarországi Református Egyház és a Magyarországi Evangélikus Egyház – ismerve a hazánkban tapasztalható társadalmi és gazdasági problémákat – a protestáns hagyományok szellemében, felelősséget érezve népünkért a maga eszközeivel kíván közreműködni a megoldásban.

Akkor, amikor az állam tudatosan kivonul a társadalmi feladatok egy részéből, és a helyi közösségek önszerveződéseivel veszik át az egyes területeket, a minden településen jelen levő egyházi közösségek nagy segítséget jelenthetnek a helyi társadalom életében, a közösségek működőképességének biztosításában.

Ennek érdekében elengedhetetlennek tartjuk, hogy a szétválasztott, de egymásra utalt egyházak és államnak a viszonyát a kiszámíthatóság és a jogbiztonság jellemezze, s a megállapodások, szerződések, írásbeli állásfoglalások alapján, valamint a szóbeli ígérek megvalósulásával váljon lehetővé a közjó érdekében történő együtt munkálkodás.

A két történelmi protestáns egyház mind hitéleti tevékenységével, mind pedig társadalmi feladatátvalósulásával (oktatás, egészségügyi és szociális ellátás) mindent megtesz azért, hogy létrejöjjön hazánkban a társadalmi konszenzus, megvalósuljon a társadalmi igazságosság, és tudatosodjon hazánk polgáraiban az egymás iránt viselt felelősség.

Közállapotaink általános javításának érdekében fontosnak tartjuk, hogy az előttünk álló, a jövő évi tervezés szempontjából döntő időszakban a meglévő keretek tartalommal való kitöltésével, az érvényes szabályzók működőképessé tételével, az érdemi párbeszéd és a közös gondolkodás eszközeivel folytatódjon az együttműködés, s váljon lehetővé a közös feladatok egymást segítő ellátása.

A református és az evangélikus egyház ugyanakkor nyitott arra, hogy a jelenleginél intenzívebbé váljon a közös jövőről szóló dialógus, váljon átláthatóbbá állam és egyház kapcsolatrendszere, és induljon meg az egymásra figyelő párbeszéd úgy, hogy mind a magyar állam, mind egyházaink tevékenységüket rendeltetésszerűen, a közjó érvényesülése érdekében végezzenek.

Egyházaink, hagyományaikhoz híven, továbbra is értékeremtő közösségként kívánják hazánk felemelkedését és boldogulását szolgálni. Reménységünk, hogy mind a magyar társadalom, mind pedig az állam tapasztalja, elfogadja és elismeri egyházaink felelős magatartását.

Budapest, 2007. augusztus 26.

DR. BÖLCSKEI GUSZTÁV püspök,
a Magyarországi Református Egyház
Zsinatának lelkészi elnöke
DR. NAGY SÁNDOR főgondnok,
a Magyarországi Református Egyház
Zsinatának világi elnöke

ITTZÉS JÁNOS püspök, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke
PRÖHLE GERGELY, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője

FOTÓ: TÓTH TIBOR

A Magyar Gárda tagjainak múlt szombati eskütételén a gárda zászlaját felszentelte, illetőleg megáldotta *Dévényi Ferenc* katolikus, *Csuka Tamás* református és *Bálintné Varsányi Vilma* evangélikus lelképásztor. A katolikus, a református és az evangélikus egyház vezetői még augusztus 25-én arról tájékoztatták a Magyar Távirati Irodát, hogy a lelkészek egyházuk tudta nélkül vettek részt az avatási ünnepségen.

Összhangzattan, avagy „meggárdult” egyeztetések

Az egyházak társadalmi szerepvállalásának távlatos feladatairól, az egyházfinanszírozás aktuális kérdéseiről folytatnak egyeztetést augusztus 22-én a négy történelmi egyháznak – a Magyar Katolikus Egyháznak, a Magyarországi Református Egyháznak, a Magyarországi Evangélikus Egyháznak és a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének (Mazsihisz) – a képviselői. Az egyeztetés célja a közös álláspont kialakítása volt. A megbeszélésen egyházunkat *Ittész János* elnök-püspök, *Pröhle Gergely* országos felügyelő és *Hafenscher Károly* országos irodaigazgató képviselte.

A négy történelmi egyház képviselői augusztus 27-én, hétfőn találkoztak *Hiller István* oktatási és kulturális miniszterrel, aki a különböző egyházi tevékenységek hosszú távú finanszírozásáról egyeztetett velük. A megbeszélésen jelen volt a miniszter mellett – a tárca részéről – *Csepregi András*, az Egyházi Kapcsolatok Titkárságának vezetője, egyházi részről pedig *Erdő Péter* bíboros és *Német László*, a Magyar Katolikus Püspöki

Konferencia titkára; *Bölcskei Gusztáv* református püspök és *Nagy Sándor* főgondnok; *Ittész János* evangélikus püspök és *Pröhle Gergely* országos felügyelő, valamint *Feldmájér Péter*, a Mazsihisz elnöke és *Zoltai Gusztáv*, a szövetség ügyvezető igazgatója.

A megbeszélés után a szakértő közleményben arról tájékoztatta a Magyar Távirati Irodát, hogy a tárgyaláson első sorban a különböző egyházi tevékenységek finanszírozásának hosszú távú elképzeléseiről cseréltek véleményt a megjelentek. A körvonalazódó tervekről a közeljövőben folytatódna az egyeztetések – olvasható a dokumentumban. A találkozón *Hiller István* miniszter hangsúlyozta: továbbra is mindent elkövet annak érdekében, hogy a magyar állam és az egyházak közötti távon kiszámítható, világos viszonyrendszerben folytassák az együttműködést. Legfontosabbnak nevezte a kiegyensúlyozott, kiszámítható partneri viszonyt, amely szerinte létrejött az utóbbi időben a kormány és a történelmi egyházak között.

▶ *Folytatás a 3. oldalon*

„Emmausi úton”

1997 óta, éppen egy évtizede eleven partnerkapcsolat formálódik a Linköpingi Egyházkerület és a Déli Egyházkerület között. Az együttműködés keretében írásos szerződés is szabályozza, mely szerint a testvéri kapcsolatok építésének egyik fontos eszköze a lelkészkonferenciák szervezése. Ennek jegyében két éve Balatonszárszón, az elmúlt héten pedig Vadstenában találkozott tíztíz svéd, illetve magyar lelkész, hogy megosszák egymással közös gondjainkat és örömeinket, nem kerülve olyan kényes kérdéseket sem, amelyekben nem feltétlenül van konszenzus közöttük. Az angol nyelvű konferencián egyházunkat a következő csapat képviselte (ábécérendben): *Aradi György*, *Benkőczy Péter*, *Cserháti Sándor*, *Deák Ágota*, ifj. *dr. Fabiny Tibor*, *Gáncs Péter*, *dr. Joób Máté*, *Kovácsné Tóth Márta*, *Petri Gábor* és *Szabó B. András*.

Vadstena – a Szent Birgitta által alapított szerzetesrend kolostora révén – hagyó-

mányosan vonzó zárandokhely, ahol magunk is megtettünk egy néhány kilométeres zárandokutat. Vezetőnk emlékeztetett arra, hogy az igazán biblikus zárandoklat prototípusa talán éppen az emmausi tanítványok történetében fedezhető fel.

Valami hasonló élményt éltünk át mi is, amikor három-négy napon át – svéd szolgatársainkkal beszélgetve vagy csöndben egymásra figyelve – kerestük a közös utat. Öszintén megosztottuk egymással kérdéseinket és válaszainkat, kérészeinket és reményeinket, bízva abban, hogy Mesterünk ma is hozzánk csatlakozik az úton, megvilágítja küldetésünk legmélyebb összefüggéseit és távlatait. Nap mint nap imádkozva átéltük Szent Birgitta zárandokimádságának aktualitását: „Uram, mutasd meg nekem a te utadat, és tégy késszé azon jární!” Ámen.

■ GÁNCs PéTER

▶ *Összeállításunk a 6–7. oldalon*

Nyilatkozat

A Magyarországi Evangélikus Egyház elnöksége a híradásokból értesült arról, hogy egyházunk egyik lelkésze megáldotta a Magyar Gárda zászlaját. Ezt lelkiismerete szerint, saját felelősségére, minden megelőző egyeztetés nélkül tette.

Meggyőződésünk, hogy a hazánk közéletében tapasztalható visszasságok csak úgy orvosolhatók, ha a demokrácia alapértékeiben konszenzus alakul ki. Minden olyan szervezetet és tevékenységet, mely nem a demokratikus rend és törvényesség mindenkiére vonatkozó érvényesülését erősíti, határozottan elutasítunk.

2007. augusztus 25.

ITTZÉS JÁNOS elnök-püspök
PRÖHLE GERGELY országos felügyelő

Demokratának lenni...

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

Fájdalmas látni, hogy a sokat emlegetett köz-társaság miként aprózódik, repedezik Magyarországon. Vajon lehet-e még közügyeken egyetemesen vállalt közös ügyeket értenünk, köztelherviselést említve valóban közös teherviselésre gondolnunk? Az erkölcsi és ideológiai őrlődés nem a közelmúltban kezdődött, de ahogyan tavaly ősszel, az őszi beszéd nyomán elhagyott egy mér földkövet, úgy történt ez az elmúlt héten, a Magyar Gárda megalakulásával is.

A válságot jelzi, hogy a közös cselekvés helyett egyre több az egyénieskedő, szélesebb köztámogatás nélküli, radikális politikai mozdulat; ha pedig valaki eddig – szívből vagy színből – nem ismerte fel a közös és egyéni önvizsgálat sürgető szükségét, ezután aligha tagadhatja tovább. Mert *Bibó Istvánnak*, az elmúlt század egyik legnagyobb politikai gondolkodójának, az 1956-os forradalom egyik legkiemelkedőbb politikusának klasszikussá vált mondatával valljuk mi is: „*Demokratának lenni mindezekelőtt annyit tesz, mint nem félni: nem félni a más véleményűektől, a más nyelvűektől, a más fajúaktól, a forradalomtól, az összeesküvésektől, az ellenség ismeretlen gonosz szándékaitól, az ellenséges propagandától, a lekicsinyléstől és egyáltalán mindazoktól az imaginárius veszedelmektől, melyek azáltal válnak valódi veszedelmekké, hogy félünk tőlük.*”

Sokan és sokféleképpen vették közös ügyeink, köz-társaságunk ellen az utóbbi időben – ezért aggódhatunk okkal amiatt, hogy radikalizálódó politikai programok nevében félelemkeltés folyik hazánkban. Félhetünk fekete bakancsok nyomában lobogó zászlók láttán, s félhetünk sáros rendőrbakancsokkal megtaposott nemzeti zászlók láttán egyaránt. Mert mind azt jelzik, hogy közös ügyeinkben egyre inkább képtelenek vagyunk tekintettel lenni a közre: a mindnyájunkat erősítő és oltalmazó közintézmények építésére, megbecsülésére, tisztelésére. Ehelyett inkább közfelhatalmazás nélküli csoportok és elitek hirdetik a politikai paletta szinte minden árnyalatában nemzetmentőnek tartott programjaikat, gyakran gyengítve ezzel az egész közösség erejét, amelyben megférhetnének – ismét *Bibó* szavait idézve – a más vélemény, a más faj és a demokratikus emberi és szabadságjogok.

Nincs fontosabb közéleti feladat tehát, mint hogy vissza kell állítani a közügyek és a közös intézmények becsületét és megbecsülését, hiszen azok alapvetően és eredendően az egész közös-

ség javáért vannak. A közös jóra, saját létbiztonságunkra nézve aligha van veszedelmesebb, mint ha szűkebb körök saját kezükbe ragadják azt, ami felett a közösség demokratikus ellenőrzésének kell állnia.

Joggal idézik fel széles körben a gárda avatásán elhangzott azon mondatokat, melyek másokat a demokratikus normák szerint is sértettek. Ilyen környezetben az evangélikus lelkész – más felekezetű kollégájától eltérően – valóban áldásnak, azaz pozitív irányba terelő megnyilvánulásnak szánt szavai sem hangzottak a helyükön.

De könnyű és könnyelmű lenne most a fekete egyenruhás gárdista fiatalok felé mutatni anélkül, hogy feltengnénk magunknak a kérdést: *nem az-e legnagyobb nemzeti problémáink gyökere, hogy a közös boldogulás kinkeserves szolgáltatást minden lelkiismeret-furdalás nélkül hagyjuk hátra, és szítjuk a félelmet egymásban egymás ellen?* Nem ott kezdődik-e a rombolás, hogy a demokrácia hangoztatása csupán álságos ürügy, de belül, viselkedés és gondolkodásmód tekintetében aligha találunk annyi demokratát, ahányan annak tartják magukat?

Mert demokratának lenni azt is jelenti, hogy vállalom a közösséget, az összetartozást, a másikért való felelősséget a valódi közjó dolgában ahelyett, hogy szítanám az ellenérzést a más véleményűek, a más fajúak, a mindenkori „gonosz összeesküvők” ellen. Mert demokratának lenni nemcsak annyit tesz, hogy annak nevezem magam, hanem valóságosan annak is kell bizonyulnom. Ez pedig tízmillió ember elodázhatatlan ügye országhatárainkon belül, sőt talán rajtuk túl is.

Nem lehet elégszer leírunk: az egyházaknak minden megosztottság közepette is a mindenki felé nyitott szolgálat útján kell járniuk, ahogyan azt a Mestertől, Jézus Krisztustól is látjuk. Őt szolgálva el kell jutni férfiakhöz és nőkhez, a kisemmizettekhez és a gazdagokhoz, az erkölcsstelenekhez és a rendezett életűekhez, a baloldaliakhoz és a jobboldaliakhoz – de közben nem állhatunk egyetlen más úr szolgálatába sem.

Jézus ideológiák és várakozások által csoportokra szabdaló társadalomban hirdette és élte az evangéliumot. Az evangéliumokból nyilvánvaló az is, hogy közéleti terekben mozgott, sőt jelentős tényezővé vált. Mégsem kivégzett politikusként ismerjük őt. Az ő szolgálataiban ma is felül kell, hogy múlja az ideológiák irtalmatlan világát az általunk hirdetett és megélt evangélium. Mert abban, hogy miként élünk közösségi emberként, maga a Mester adott számunkra példát.

É L Ő V Í Z

Tomedli

Csend, aztán nyögés. Végül megszólalt:
– Tamás bácsi! Én vagyok az, a To-medli.

A kisfiút pár perccel azelőtt láttam az iskola folyosóján, beszélünk is néhány szót. Kicsit furcsállottam, hogy most telefonon hív. A számomat a nyári tábor óta ismerte, ahová édesanyja hozta el a kissé nehézkes fiút.

Úgy tűnt, számára a tábor életében a legfontosabb a magával hozott gumilabdája volt. Amolyan fétisként, szent tárgyként védte, ha el akarta venni tőle valaki. Hordozta fel-alá, habár alig játszott vele. Emlékszem, hogy próbáltam megszólítani. Se a felnöttes „Tamás”, se a barátságos „Tomi” nem érintette meg. Kérdeztem, hogy szoktak szólítani. „Tomedli” – felelte. Találó név volt. Mert valóban nem volt sem Tamás, sem Tomi, hanem olyan igazi Tomedli.

– Szia, Tomedli! Nem kell felhívnod. Itt vagyok az emeleten, gyere fel! – szoltam bele kinosan, hiszen az iskolában nem örültek a mobiltelefonálásnak.

– Nem tudok, mert a hatodikosok felzavartak a fára, és nem hagynak lejönni. Tessék elzavarni őket!

Mire az udvaron álló fához értem, nagy nehezen sikerült a derűtséget letörölnöm az arcomról. A felnőtt-törvény minden szigorát felvonultattam az olykor számomra is logikusabbnak tűnő gyerek szabályok ellenében. Nem is kellett szólnom. Jelenlétem kiszabadította a túsz.

– Jó, hogy ilyenkor van telefonunk – dörmögte Tomedli, tisztán gyakorlati érvekkel pontot téve az iskolában folyton dúló telefonpárti-telefonellenes vita végére.

Úgy érezte, az életét köszönhette a mobiljának. Sértődötten mászott le a fáról, rám, megmentőjére méltatlanul kevés figyelmet fordítva.

Miközben ballagtam vissza az épületbe, arra gondoltam, milyen jó az, hogy amikor életünk fent kuporog egy másik fán, a félelem, megsegényülés, elvesztettség, magány, gyász vagy betegség fáján, akkor van *valaki*, aki elzavarja a mi hatodikosainkat is. Csak szólni kellene, vagy kiáltani, vagy telefonálni.

■ KOCZOR TAMÁS

SEMPER REFORMANDA

„Summa, azokat akarta inteni, akik a hitre hagyatkoznak, ám cselekedetekkel nem élnek, s mert e dologhoz lélekkel, értelemmel és szóval túlságosan gyenge volt, darabokra szaggatta az Írást, midőn Pál és mások írásaival szembeszegülve, a törvény beszédével akarta elvégezni, amit az apostolok a szeretet gyönyörűségében cselekedtek. Ezért nem számálhatom ezt Bibliám valódi, legfőbb könyvei közé, azonban azt sem mondom senkinek, hogy ne vegye kezébe és ne forgassa kedve szerint; mert egyebekben számos hasznos mondást találni benne.”

► *Luther Márton: Előszó Szent Jakab és Júdas leveleihez (Szita Szilvia fordítása)*

www.evelet.hu

Mint ismeretes, az *Evangélikus Életben* megjelenő írások egy hét késleltetéssel kerülnek az EvÉlet on-line adatbázisába. A *www.evelet.hu* címen azonban a „nyomtatott újság” megjelenésével egyidejűleg megtekinthető az aktuális lapszám tartalomjegyzéke (cikkeinek első bekezdése); a *Vasárnap igéje*, az *Oratio oecumenica*, az *Ige+hirdető*, továbbá a *Heti útravaló* és az *Új nap – új kegyelem* című rovat írásai pedig teljes terjedelmükben elolvashatók, illetőleg letehetőek.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 13. VASÁRNAP – Gal 3,15–22

Isten gyermekei – új tanév előtt

A galatákhoz írott levél főtémája, hogy a gyülekezet ugyan az evangélium hallásából kapott hitet, de azután vissza akart térni a törvényhez. Ez a törvény *felreértéséből* adódott. Isten szövetségének lényege eredetileg az volt, hogy Ábrahám *hiitt* Isten ígéretének, és ezáltal lett *Isten előtt igaz*á. Négyszázharminc évvel később adta Isten a Sínai-hegyen a törvényt, a tíz parancsolatot.

Ez nem jelentette az ígéret szövetségének az eltörlését. Miért? Azért, mert a *törvényt senki nem tudja megtartani*, más szóval: a törvény nem tud senkit meg eleveníteni.

Korunk jellemző tévedése, hogy az ember autonómnak, vagyis öntörvényűnek tartja magát. Ez nem mást jelent gyakorlatilag, mint hogy *én mondom meg*, mi a rossz, és mi a jó. De ha már választania kell, akkor a mai ember is inkább bízik a törvényben, mint Isten ígéretében.

Walter Lüthi mondja egyik prédikációjában, hogy Mózes népszerűbb, mint Jézus. Jakab levele szerint ha Isten törvényeit olvassuk, az olyan, mintha tükörbe néznénk, és meglátnánk benne fogyatékosságainkat. Tükörbe nézni lehet

– de a tükörrel mosakodni nem lehet. Sok ember áltatja magát azzal, hogy a bűn meglátása után *csak elhatározás kérdése*, hogy jó útra térjen. Ez így nem igaz. Sokan tudnának beszélni arról, hogy milyen nehéz letenni a poharat vagy a cigarettát, habár tudják, hogy tönkrete-szi őket, már ők maguk is utálják, és szabadulni akarnak tőle.

De ha a törvény nem segít, akkor mi a haszna? *Feltárja, hogy a bűnt szolgáljuk, és odahajt a kegyelem királyi székéhez – Jézushoz*. Pál leveleiben visszatérő téma az ígéret és a törvény feszültsége csak úgy, mint a törvény és az evangélium feszültsége.

Luther a kolostorbeli lelki harcai közepette döbönt rá arra, hogy a középkori egyház Jézusból második Mózeset csinált. Sok ember Jézus láttán máris félelemmel gondolt az utolsó ítéletre. Jézusban *csak* az ítélőbíró látták. Luther rettgett attól a kifejezéstől is, hogy „Isten igazsága”. Úgy látta, ha Isten igazságos, akkor neki kárhozatra kell jutnia. De ugyanehhez a szóhoz kapcsolódik a boldog reformátor felismerés is, hogy az *igaz ember hitből él*. Rájött, hogy Isten igazsága nem büntető, hanem kegyel-

mező igazság. Krisztus nem félelmetes bíró, hanem *Isten Ajándéka*.

Az évnyitók napjaiban vagyunk. Jó lenne, ha mindezt aprópénzre tudnánk váltani az oktatásban és a nevelésben. A *nevelés elsősorban a családban kell, hogy történjen*. Éspedig úgy, ahogyan Isten is nevel bennünket, a törvény és az evangélium által. *Mit jelent ez?* A szülőnek tudnia kell, mikor legyen szigorú, és mikor legyen megbocsátó. Ezen a téren sok tanulnivalója van annak, aki gyereket nevel. *Ma a jelszó: mindent megengedni*. Hadd „fejlesszék ki” magukat gyerekeink. Ezzel lehet, hogy sok apró örömet szerzünk nekik, de a jellemüket teljesen tönkretesszük, megcsontkítjuk. Az életbe kikerülve azután örök elégedetlenek lesznek, és ha kell, akár kíméletlenül is megszerzik, amit akarnak.

Persze ezt sem lehet egyszerűen „tükörbe nézéssel” megoldani, mert a leg-szentebb elhatározás sem elég a szülő részéről, ha hiányzik a példamutatás! Már sokan és sokszor elmondták: a gyerekek nagy általánosságban a szülőtől látott példát követik. Ez vonatkozik lelki életünkre is. Ha mindig csak elküldjük a gyermekünket a templomba, *de mi soha*

A V A S Á R N A P I G É J E

„nem érünk rá” velük menni, akkor ne csodálkozzunk, ha ők sem fognak „ráérni”! Ha a Bibliánk érintetlenül porosodik valamelyik polcon, ők sem fogják látni és megkívánni az Ige élő vizéből való ivás örömét... Ne szégyelljünk „maradi” szülők lenni! Gyermekeinket Istentől kaptuk, jó lenne, ha úgy nevelnénk őket, hogy ne veszítsék el Istent életük során.

■ GÁNC S ALADÁR

Imádkozzunk! Urunk! Megváltó Krisztusunk! Köszönjük, hogy a mai napon is sokfelé összegyűjtött híveidet az ige hallgatására. Adj nyitott szíveket, igaz bűnbánatot és Lelked által új életet, hogy az ige ne térjen vissza üresen. – Kérünk, áldd meg az új tanévbe induló gyermekeket, pedagógusokat. Kérünk, adj nekik szorgalmat, jó előmenetelt és jó magatartást, hogy örömmel végezzék feladataikat. Köszönjük, hogy meghallgattál minket. Ámen.

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, aki Fiad által örök szövetséget kötöttél velünk, hogy életünk legyen, hallgasd meg könyörgésünket.

[Lektor:] Egy új munkaév kezdetén könyörgünk gyülekezetünkért. Segíts bennünket, hogy újrainduló alkalmaink a veled való találkozás alkalmai lehessenek. A megszokott formákat te tedd élővé, a megszokott időpontokat te tedd megszentelt idővé. Te segíts megtalálnunk a helyes utat, ha valami újra szántuk el magunkat. Megszokottban és szokatlanban te adj nekünk újulást. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Mennyei Atyánk, különösen is kérünk gyermekeinkért, fiataljainkért. Te látod, mennyire leterheltek, és mennyi mindent vár el tőlük a tanulás időszak. Kérünk, segíts nekik, hogy a közeledben fellelhető örök értékek felé is meglegyen bennünk a nyitottság. Ne érezzék újabb tehernek a hittanórát, az ifjúsági órát. Áldd meg mindazokat, akikre nevelésüket bízta: szülőket, keresztszülőket, tanárokat, gyülekezetünket.

Add, hogy egész gyülekezetünk fellelje a fiatalokban azokat az értékeket, amelyekkel megajándékozta-d őket, és így életkortól függetlenül egyetlen testvéri közösséggé lehessünk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk egész országunkért. Emlé-szünk mindannyian, mit hozott a tavalyi ősz erre az országra. Urunk, te teremts köztünk békeséget, mert magunktól csak gyűlölködni, hazudni, rombolni tudunk. Te adj erőt megszólított gyermekeidnek, hogy a békeség köveitvé legyenek ebben a társadalomban, szűkebb és tágabb környezetünkben. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, könyörgünk minden szenvedőért. A szenvedő világért és a szenvedő emberért. Minden-nek mélyén csak a veled való megújult kapcsolat lehet orvossága betegségeinknek, így kérünk, te gyógyíts életet adó szavaddal minden betegséget, minden sérülést, minden szenvedést. Adj erőt azoknak, akiket arra hív-

tál el ebben a világban, hogy enyhítsék a szenvedést és a fájdalmat. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk magunkért is, Urunk. Rád bízunk szereteteinket, barátainkat, és rád bízunk azokat a kapcsolatainkat, amelyek összetörni látszanak. Rád bízunk azokat is, akiket nehezen vagy egyáltalán nem tudunk szeretetben elhordozni. Segíts, hogy a követés útján mindannyian megtaláljuk a hozzád és az embertársainkhoz vezető utat. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Jobban tudod nálunk, hogy mire van szükségünk. Segítsd meglátnunk minden napon a valóban szükségest. Hálát adunk neked, hogy bízhatunk abban, hogy ezen felül is elhalmozol bennünket ajándékaiddal, kezekben tartod életünket, és megtartasz minket abban a szövetségben, amelyet kötöttél velünk a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] Ámen.

AKI TITEKET HALLGAT...

Keresztelünk, esketünk, temetünk – személyre szabottan?

IGE + HIRDETŐ

kor a tanítványainak. Itt is felbukkan a diagnózis és a terápia feszültsége: a bűneset miatt (1Móz 3,1 kk.) elvesztettek vagyunk, mert végzetesen elszakadtunk Istentől, de a terápia jelenik meg Krisztus megváltó szeretetében.

A temetés különleges veszélye az, hogy vagy túlságosan semlegesek vagyunk, s elvonatkoztatva a helyzettől „desztillált” evangéliumot préselünk ki magunkból, vagy túlságosan beszip-pant minket a gyszahelyzet (különösen tragikus balesetek, váratlan betegségek okozta halál esetén), és csak a fájdalom marad figyelmünk és igehir-detésünk középpontjában.

R. Bohren írja valahol, hogy a prédikáció nem egy esemény dekorációja, hanem Isten ígéjének a hirdetése. Megszív-

lelendő! A személyre szabottság krisztusi módszerével (ahogyan ő szólt kortársaihoz) a diagnózis és a terápia feszültségében szólunk – rábízva magunkat a Szentlélek vezetésére. A diagnózis ebben az esetben a törvényt, Isten akaratát jelenti, a terápia pedig az Isten „mégis” szeretetéről szóló örömhír.

A kazuális alkalmak egyik jelensége sem takarhatja el előlünk azt a valóságot, hogy szolgálatunkat kinek a nevében végezzük. A személyre szabottság alapkövetelmény; ebből következik a megszólítotttság, amelynek a megfelelő felkészítés adhat alapot. Nem felejtendő: nem mi vagyunk azok, akik megszólítjuk a jelenlevőt vagy a jelenlevőket, hanem rajtunk keresztül az Úr Jézus akar hozzájuk szólni – örömmükben, reménységükben, bánatukban!

Könyörögjünk a Szentlélek áldásáért, mert az ígét nem elég hirdetni, ragozni is tudni kell (szabadon idézve egy igehirdetőtől), vagyis a szolgálatunkban áldott fantáziára van szükségünk!

■ RIBÁR JÁNOS

LAPUNK OLVASHATÓ A VILÁGHÁLÓN IS A WWW.EVELET.HU CÍMEN.

A huszonötödik lelkész Aszódon

► **Az Észak-Pest Megyei Egyházmegye egyik legnagyobb gyülekezete, a több mint háromszáz éves Aszódi Evangélikus Egyházközség huszonötödik lelkészét választotta meg. Lőrincz Csaba lelkészi hivatalba történő iktatását Mekis Ádám esperes végezte augusztus 27-én, vasárnap délután az aszódi evangélikus templomban.**

Lőrincz Csaba pásztori származású, édesanyja a pásztoi gyülekezet felügyelője. Miután leérettségizett a soproni evangélikus líceumban, 2004-ben diplomát szerzett az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakán, és a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium iskolalelkésze lett. A gimnáziumi hittanórák és a fiatalok között végzett szolgálata mellett az elmúlt

évben a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye beosztott lelkészeként segítette Sztankó Gyöngyi esperes munkáját. Mint többen is említették köszöntőjükben, Csaba remélhetőleg jól tudja majd hasznosítani

A SZERZŐ FELVÉTELE

Áldott nap

Mi is valójában az áldás? Egyszerűen fogalmazva: Isten megtapasztalható pozitív megnyilvánulása az ember életében. Másként: Isten láthatatlan világának belépése a látható világba. Ezt élhették át azok, akik augusztus 25-én elutaztak Tállyára, a Borsod-Hevesi Egyházmegye szervezésében megrendezett csendesnapra, amelyet minden évben közösen tartanak a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye gyülekezeteivel.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Nyitóáhitatában – Hóseás próféta szavai alapján – Sztankó Gyöngyi esperes Isten gondviselő szeretetéről szólt. Isten a maga szeretetével mintegy magához köt bennünket. Minden nehézségben megtart ez a kötel, mert Jézus Krisztusban Isten az igazi köteleket ajánlkozta nekünk.

Szeverényi János országos missziói lelkész Őszintén gyülekezeteink jövőjéről címmel tett bizottságot az élő Isten munkájáról. Mint elmondta, nehéz körülmények között kell végeznünk a szolgálatunkat, mert Magyaror-

szágon értékválság van. Győzikét jobban ismerik az emberek, mint Kossuth Lajost, de az igazi baj az, hogy legkevésbé Jézust ismerik. Kis hazánkban évente egy város lakosságának a számát kitevő, naponta százötven abortuszt hajtanak végre. Egy millió alkoholbeteggel és kétmillió depresszióban szenvedővel számolhatunk. Hogy milyen a gyülekezetek jövője? Ki tud erre válaszolni? Jézusé a jövő! „Az egyház jövője

nem az ifjúság, hanem Jézus. A csendesnap magában nem üdvözt. Jézus az, aki üdvözt” – mondotta az országos missziói lelkész. Szeverényi János Lélekkel átítatott bizottságtételét a tállyai népviseletbe öltözött énekkar vastappsal megköszönt szolgálata gazdagította.

A közel másfél órás ebéddő alatt a tállyaiak vendégszeretetét élvezhette a sokfelől érkezett gyülekezet.

Délután Szeverényi Mihály festőművész tartott előadást oltárképeink szerepéről és üzenetéről. Luther szerint az oltárképek igei

Nyíregyházán szerzett tapasztalatait az aszódi gimnáziumban.

Az újonnan megválasztott lelkész idősebb Detre János negyvenkét (!) évig tartó aszódi gyülekezeti munkáját folytatja. A stafétaátadás egyik szép pillanata volt, amikor a nyugdíjba vonuló lelkész így biztatta utódját: „Vigyázz a gyülekezetre!”

Az ifjú lelkész igehirdetésében életét egy gyümölcsfához hasonlította, amely Jézus Krisztusban gyökerezve egyre erősödő törzset kap. A gyümölcsöket négy erős ág tartja: az evangélium tiszta és igaz hirdetése, a szentségek helyes kiszolgáltatása, a keresztyén értékrend meghirdetése és a rábízottak pásztorolása.

Az ünnepi istentiszteleten igei köszöntőt mondott dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke és Benczúr László egyházkerületi felügyelő; a confirmát negyvenkét, Luther-kabátba öltözött lelkész énekelte.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

üzenetet kell hordoznia. A megtestesült igének kell a középpontba kerülnie, ezért beszélnek az oltárképek mindenütt a köztünk járt Krisztusról. A személyes hitvallás mellett egy tizenkét perces DVD-film elevenítette fel a békéscsabai templom oltárképének történetét.

Ismeretes, hogy néhány évvel ezelőtt betörték a békéscsabai Nagytemplomba, majd vakolókandállal kivágták és elvitték az oltárt díszítő festményt. Szeverényi Mihály ifjúként sokszor ült szemben az oltárral, és gyakran gondolkodott el azon, hogy ő vajon miként festené meg a megfeszített Urat. Nem sejtette, hogy évtizedek múlva a gyülekezet majd őt kéri fel egy új oltárkép elkészítésére... Énekekkel és versekkel Szák Kocsis Péter gazdagította a festőművész vallomását.

A záró úrvacsorai istentisztelet „merített bele” teljesen Isten áldásába, melyen az ígét hirdető esperes, e sorok írója beszélt círénei Simon kereszthordozásáról. A mezőről – egészen más tervekkel – Jeruzsálembe érkező Simont a római katonák kényszerítették arra, hogy vigye Jézus keresztjét. A hagyomány szerint ez a kényszerű kereszthordozás egész életét megváltoztatta. Nem sokkal később átadta életét annak az Úrnak, aki azon a kereszten meghalt – érte is.

Az augusztus 25-i tállyai együttlélt résztvevői is rádöbbenhettek, hogy Jézusnak velük is terve van. Hiszen ő közöttünk van, és mindnyájunkat hív. Az arcokról leolvasható felismerés alapján ezért is írhatja le a krónikás, hogy a tállyai nem csupán egy „csendesnap” volt, hanem egy áldott nap.

■ SÁNDOR FRIGYES

Összhangzattan, avagy „meggárdult” egyeztetések

◄ Folytatás az 1. oldalról

Az oktatási és kulturális tárca sajtóirodája azt is közölte a Magyar Távirati Irodával, hogy Hiller István hétfőn a Magyar Gárda eszmeiségével való szembenállás kinyilvánítására, valamint a gárda zászlaját megáldó három egyházi képviselőtől történő hivatalos elhatárolódásra szólította fel az érintett történelmi egyházak vezetőit.

A katolikus egyház megismételte korábbi állásfoglalását, a református egyház szerint ugyanolyan veszélyes a félelemkeltés, mint a félelemkeltéssel való riogatás, míg az evangélikus egyház értetlenségét fejezte ki, és furcsállja a miniszter felszólítását.

A minisztériumban rendezett, az egyházak finanszírozásával foglalkozó találkozóan a katolikus, a református és az evangélikus egyház vezetői azzal érveltek, hogy a maguk részéről már elhatárolódásnak tekintik hétvégi állásfoglalásukat, illetve kiadott közleményeiket.

A Magyarországi Református Egyház (MRE) Zsinatának Elnöksége egyértelművé tette, hogy álláspontjáról aktuálisan, a kellő időben és formában tájékoztatta a nyilvánosságot – olvasható az egyház kommunikációs szolgálata által az MTI-hez eljuttatott közleményben. Mint írták, az MRE elnökségének egyértelmű az álláspontja arról, hogy a magyar társadalom valóban

súlyos problémáit radikális és militáns eszközökkel nem lehet megoldani. Ugyanakkor sajnálatosnak tartja, hogy ezt a szerveződést a politikai elit kommunikációjában saját, önző politikai céljaira használja fel, ezzel elterelve a figyelmet a társadalmi bajok valódi megoldási lehetőségeiről. „Osztvá a köztársasági elnök úr helyzetértékelését, az MRE elnöksége is ugyanolyan veszélyesnek tartja a félelemkeltést, mint a félelemkeltéssel való riogatást” – zárul a közlemény.

Pröhle Gergely az MTI-nek úgy nyilatkozott: értetlenül fogadták Hiller István kijelentését, mivel a megbeszélésen a miniszter elismeréssel szólt az egyháznak az ügyben tett korábbi nyilatkozatairól. Az evangélikus egyháztól a miniszter azt kérte, hogy igyekezzen a nyilatkozatának a jelenleginél nagyobb nyilvánosságot teremteni. Az egyház a nyilatkozatát az MTI-hez eljuttatta, „in-entől kezdve eszközeink nincsenek” – mondta az országos felügyelő.

Pröhle Gergely közölte: világosan elhangzott a megbeszélésen, hogy az egyházak elhatárolódtak a szombaton történtektől. „Egyházaink belső struktúrája okán nincs közvetlen befolyásunk arra, hogy lelkészeink mit tesznek” – tette hozzá. Elmondta: egyház és állam szétválasztásának jegyében furcsállja, hogy egy felelős kormány minisztere bármire is felszólít szuverén egyházakat.

► Forrás: MTI

Nyilatkozat

Nem tudtam arról, hogy egyházkerületünk egyik lelkésze, Bálintné Varsányi Vilma 2007. augusztus 25-én részt vesz az úgynevezett Magyar Gárda megalakulásán, és ott a zászlókat megáldja.

Amennyiben a lelkész előzetesen megkérdezett volna, igyekeztem volna lebeszélni őt a részvételtől, már csak azért is, mert – a sajtóban megjelent előzetes hírek alapján – az említett szervezet megalakítását az amúgy jogos társadalmi elégedetlenségre adott helytelen, valamint rossz történelmi emlékeket idéző válasznak tartom, ahol a szándékos provokációnak is szerepe lehet.

Az országos elnökség által 2007. augusztus 25-én késő este kiadott nyilatkozattal egyetérték, és az ügyet egyházunk részéről lezártam vélem.

A Magyar Televízió 2007. augusztus 26-i Híradója – Hafenschner Károly szömvívő nyilatkozatára hivatkozva, ám azt lényegében elferdítve – arról tudósított, hogy a lelkész felettesei vizsgálatot indítanak ebben az ügyben.

Az egyházkerület püspökeként semmiféle vizsgálatot nem helyeztem kilátásba. Más eljárásról sincs tudomásom. Indokoltnak érzem ugyanakkor annak szélesebb körű megvizsgálását, hogy különféle politikai, társadalmi és közéleti eseményeken mennyire van helye liturgikus jellegű egyházi asszisztenciának.

Ez az esemény rávilágít arra is, hogy egyházunk külső és belső kommunikációja további javításra szorul.

Budapest, 2007. augusztus 27.

DR. FABINY TAMÁS püspök,
MEE Északi Egyházkerület

Becsengetés – gondolatok az új tanév kezdetén

Szerettem volna valami igazán figyelemfelkeltő címet adni ennek az írásnak. Olyat, amelyik megragadja a tekintetet, amelyik annak is felkelti az érdeklődését, aki éppen csak belelapoz újságunkba. Belátom, nem túl ötletes, amit végül e sorok fölé írtam, mégis biztos vagyok benne, hogy ezekben a napokban – minden egyéb, esetleg figyelemelterelésül, szándékosan felfújti politikai, közéleti téma mellett – a tanévkezdés az egyik legizgalmasabb, ha nem a legizgalmasabb kérdés sokak számára.

Szinte nem múlik el nap mostanában, hogy újságok hasábjain ne olvassunk, rádióriportokban ne hallanánk nehéz helyzetben lévő családok beiskolázási gondjairól, a növekvő költségekről, az iskolakezdést megoldhatatlan feladatként megélt szülők panaszairól. És akkor még nem említettük az iskolák és pedagógusok gondjait. Megszüntett iskolák, elbocsátott pedagógusok, a kényszerűségből összevont intézmények bizonytalan, kusza helyzete – mind-mind olyan jelenség, amely amúgy sem nyugodt közérzetünket még tovább terheli, idegeinket borzolja. Ebben is sorstársak vagyunk a testvéregyházakkal, de minden más intézményfenntartóval is.

Az elmúlt napokban, a tanévre készü-

lés finisében ismét előkerült az „örökzöld” téma, az intézmények finanszírozásának kérdése. Vajon végre megérjük-e, hogy – az eddig bőségesen hallott, de be nem tartott ígéretek után – kiszámítható és az iskolafenntartó egyházakat nem hátrányosan megkülönböztető rendszer tervével ismertet meg bennünket a kormányzat illetékese? Amikor ezeket a sorokat írom, a kérdésre még nem tudjuk a választ. Nem hallgathatom el, hogy az eddigi tapasztalatok nem tesznek túlzottan optimistává. Egy hét múlva, a becsengetés idejére – így vagy úgy – talán okosabbak leszünk...

Ebben a bizonytalan helyzetben különös szeretettel – némi aggodalommal, ugyanakkor Istenre hagyatkozó bizalommal – figyelünk iskoláinkra, pedagógusainkra, diákjainkra. Kérem pedagógusainkat, diákjainkat, gondoljanak mindig arra, hogy a tanévkezdő venisanc-ték, a Szentlélek Úristen áldásáért könyörgő, tanévnyitó istentiszteletek vetik meg az új tanév alapját, és így nem vagyunk a magunk erejére utalva. Jézus Krisztustól ígéretet kaptunk rá, hogy a Szentlélekért való könyörgést meghallgatja mennyi Atyánk (Lk 11,13). Ez a bizalom adhat erőt mindnyájunknak napról napra az előttünk álló tanévben is.

Gondolatban végigjáróm oktatási in-

ÉGTÁJOLÓ

tézményeinket: Köszegtől Nyíregyházáig, Békéscsabától Győrig. S ahogy a soron végighaladok, mindegyiknél megálok pár gondolat, egy-egy rövid imádság idejére. Mennyi kedves ismerős arcl Jól ismert örömek és gondok cikáznak át az agyamon. Kedves pedagógusok és diákok, az Úristen áldjon meg benneteket ebben az esztendőben is! Ő tegye eredményessé fáradozásotokat, és őrizzen meg benneteket békességben, testvéri közösségben!

Két iskolánkat külön is meg kell említenem: a legöregebbet és a legfiatalabbat. Soproni líceumunk a 450. tanévet kezdi. Az ősi alma mater nélkül elképzelhetetlen egyházunk élete; évszázadai úgy épültek bele egyházunk történelmébe, hogy a jeles évforduló egyúttal lelkészképzésünk kezdetére is emlékeztet bennünket. Istennek legyen hála mindazokért, akik itt szolgálták Isten szent nevének dicsőségét és egyházunk javát,

és akik innen indultak el, hogy egyházunk és hazánk hűséges fiaiként, tudományuk jeles képviselőiként töltsék be küldetésüket!

És a legfiatalabb: szombathelyi gyülekezetünk Reményik Sándorról elnevezett általános iskolája most kezdi első tanévet. Voltak és vannak is még izgalmak; a születés és az első lépések körüli tenni-valók az egész gyülekezet számára nagy kihívást jelentenek. Valószínűleg nem lesz ez másként a későbbiekben sem. „De akik az Úrban bíznak, erejük megújul...” (Ézs 40,31) Az idősebb testvérek, többi intézményünk nevében is kívánom: kísérje Isten gazdag áldása újszülött iskolánk életét és szolgálatát!

Ha az új tanév kezdetére gondolva előrenézek, következő – hat évvel ezelőtt leírt, elmondott – szavaimat most is időszzerűnek érzem. Azért idézem nyomatékkal őket, mert mai, sok gondal, bizonytalansággal terhelt helyzetünkben fokozottan igaz, hogy csak a vonzó, szeretetteljes légkör, a minőségi munka, a hivatásuk magaslatán álló pedagógusközösségek hűséges helytállása teremti meg azt a morális többletet, amelyre felfigyel a közvélemény. És csak az ilyen értelemben jó hírű intézményeink számíthatnak arra, hogy a szülők, a családok bizalmukra méltónak és alkal-

masnak tartják őket, és rájuk bízzák gyermekeiket. Ők pedig csak így érezhetik otthon magukat iskoláinkban, s vallhatják magukat örömmel és büszkén valamelyik intézményünk diákjainak.

Azt remélem, hogy iskoláink nagyon jó oktatómunkát végeznek, tárgyilagosan és magas színvonalon segítik el diákjaikat a tudományok csodálatos birodalmába. Ugyanakkor bízikom abban is, hogy pedagógusaink munkájukat – életük példájával hitelesítve – azzal a hitbeli és erkölcsi többlettel végzik, amely mindig túlmutat az éppen időszzerű tananyagon. A gondjainkra bízott ifjú nemzedék így nemcsak testben, tudásban, hanem lélekben is, Isten és emberek előtti kedvességben is növekszik. És akkor megnyugszik az Úr áldása egyházi oktatási intézményeinken, a diákokon és a pedagógusokon. Akit pedig megáld az Úristen, az maga is áldássá lesz mások számára.

István János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Bartosné Stiasny Éva és Kukely Júlia kitüntetése

Sólyom László köztársasági elnök megbízásából Hiller István oktatási és kulturális miniszter – nemzeti ünnepünk, augusztus 20-a alkalmából – a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztjét adta át *Bartosné Stiasny Éva* nyugalmazott vasdiplomás hitoktató pedagógusnak. A gyermekmentő lelkesnek, *Sztehlo Gábornak* a közvetlen munkatársaként is tisztelt kitüntetett naplószerű visszaemlékezését – *Háborúban békeességben* címmel – két évvel ezelőtt jelentette meg a Luther Kiadó.

Ugyancsak nemzeti ünnepünk alkalmából vehette át a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét *Kukely Júlia*, a Magyar Operaház Liszt Ferenc-díjas magánénekese, a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség presbitere.

► EvÉlet-info

A Debreceni Református Kollégiumban tanácskozott a Márciusi Charta

A mai magyar kulturális élet és a magyar oktatási rendszer jelenlegi helyzetéről rendezett tanácskozást múlt kedden a Debreceni Református Kollégium oratóriumában a 2007 tavaszán létrejött Márciusi Charta. A házigazdák nevében *Derencsényi István* debreceni esperes köszöntötte a magyar szellemi front képviselőit.

Előjáróban hangsúlyozta, hogy az értelmiség színe-java csatlakozott a Márciusi Chartához. Úgy érezték: erkölcsi felelősségük, hogy foglalkozzanak a nemzet sorskérdéseivel, és megalkuvást nem ismerve álljanak ki az igazság mellett. Különösen szükség van erre egy olyan világban, ahol a gazdagok és a szegények közötti szakadék egyre inkább elmélyül, a kisemberek szinte kilátástalan helyzetben vannak – mutatott rá az esperes. Majd arról szólt, hogy az ország vezetői a demokráciára hivatkozva látványosan fitogtatják a kezükben lévő hatalmat, pedig nem demokrácia az, ahol nincs helye a jogos bírálatnak, és ahol a megbíráltak a fenyegetőzéstől sem riadnak vissza. Ez a fenyegetés a Márciusi Chartát is elérte – jegyezte meg Derencsényi István.

Mint mondta, a szimpózium mindkét témája – a mai magyar kultúra és oktatás – sarkalatos pontja nemzeti létünknek. Kiemelte, hogy a Debreceni Református Kollégium méltó hely ehhez a tanácskozáshoz, hiszen mindig is kiemelt szerepe

volt a magyar kulturális életben és az oktatásban. Felvállalta a tehetséggondozást, a tanárok, diákok közös kötelezettsége volt a minőségi munka.

Derencsényi István rámutatott, hogy napjainkban devalválódott a kultúra. Ebben a pénzcentrikus világban akár a Nemzeti Színházat is privatizálhatják – mondta.

A Márciusi Charta elnöke, *Csoóri Sándor* megnyitójában szólt a szellemi élet elsorvasztásának és az értékek elzüllesztésének a szándékáról. Mint mondta, ha az országnak olyan vezetője van, aki előbb bevallja, hogy hazudott, majd reformokról szónokol, az értékek lebecsülésén már nincs mit csodálkozni. Kiemelte azonban az értelmiség, köztük az írók felelősségét, akik nagyon sokszor adták már vissza az általuk közvetített szellemiséggel a nemzet önbecsülését. Hazug, képmutató korszakokban – és ilyen a mai magyar társadalom helyzete is – az igazságról kiállni kész értelmiségnek küldetése van – fogalmazta meg Csoóri Sándor.

A debreceni tanácskozáson a magyar kultúra jelenlegi helyzetét *Alexa Károly* irodalomtörténész, *Szokolay Sándor* zeneszerző és *Vári Fábián László* költő elemezte. Az oktatási rendszert elemző szakemberek egyike *Pálinkás József* akadémikus volt.

► MTI

Lutheránusok Kálvin városában

A genfi lutheránus gyülekezet – a Németországon kívüli evangélikus közösségek között a legrégebbi – idén ünnepeli fennállásának háromszázadik évfordulóját. Az első istentiszteletet az evangélikusok Kálvin városában 1707. augusztus 28-án tartották. Az előzményekhez tartozott, hogy a lyoni német lutheránusok a nantes-i ediktum (1685) felfüggesztése után elvesztették a lehetőséget arra, hogy istentiszteletet tartsanak a francia városban. A református porosz király, *I. Frigyes* hatékony támogatásával a helyi magisztrátus engedélyezte letelepedésüket Genfben.

Mindösszesen csak egyszer volt hosszú időn át konfliktus a lutheránu-

sok és a reformátusok között a városban, nevezetesen akkor, amikor az evangélikusok megsértették a templomba menetel rendjét azzal, hogy egyesek kártyázással és lokállátogatással töltötték a templomozásra kijelölt időt. Érdekesség, hogy 1762 óta a két felekezet istentiszteletére a református nagyharang hívogatja a híveket.

Genfben ma a különböző egyházi és politikai, gazdasági, tudományos világ-szervezeteknél, cégeknél, bankoknál több ezer német dolgozik. Közülük mintegy ezer – a gyülekezetekhez tartozó – evangélikus. Az istentiszteletet rendszeren látogatók száma száz körül van.

► Forrás: *ekd*

Moldvába magyartanár kerestetik

Kezdődik az iskolaév, s két moldvai településen még nincs magyartanár, aki anyanyelvükre tanítaná a csángó gyermekeket. A Moldvai Csángómagyarok Szövetsége szeptembertől alkalmazna tanárokat iskolai és iskolán kívüli magyarnyelv-oktatásra két moldvai csángó településen, de tanév közben is lehet csatlakozni a jelenleg harminckét fős tanári karhoz. A szövetség munkakönyves állást, szolgálati lakást biztosít. Legkevesebb egy évre kell szerződni, jelentkezhet bárki, de előnyt élveznek azok, akik magyar szakos, tanítói, óvónői vagy bármilyen tanári diplomával rendelkeznek. Ezúttal elsősorban román állampolgárokat keresnek, hiszen az iskolák csak velük szerződhetnek. Különös szeretettel várják haza – akár egy-két évre is – azokat, akik moldvai csángó származásúak, és magyarul végeztek egyetemet, főiskolát.

Jelentkezni a hegyeliattila@csango.ro e-mail címen lehet.

Bővebb információ: http://www.csango.ro/hu_a011.htm#tanar

JÉZUS KRISZTUS VILÁGOSSÁGA REMÉNYSÉG EURÓPA MEGÚJULÁSÁRA

Csatlakozzunk a 3. európai ökumenikus nagygyűlés fáklyás istentiszteletéhez!

Mint ismeretes, az Európai Egyházak Konferenciája és a Püspöki Konferenciák Európai Tanácsa szeptember 4. és 9. között az erdélyi Nagyszebenben rendezi meg harmadik európai ökumenikus nagygyűlését. E nagygyűlésen mintegy kétezer-ötszáz egyházi képviselő vallja meg hitét, és fejezi ki reménységét arra nézve, hogy az európai nemzetek megbékélése, tisztessé, méltó élete és gyümölcsöző együttműködése számára a keresztény értékrend és életforma, tehát Krisztus követése megújulást és megerősödést jelent.

Jézus Krisztus világossága ragyog Európában mindannyiunkra – vallja biztatóan, bátorítóan a nagygyűlés főtémája. Ezt a meggyőződést szeptember 8-án, szom-

baton este 8 és 10 óra között – a tervek szerint – egy gyertyás-fáklyás istentisztelet fogja impozánsan kifejezni.

A harmadik európai ökumenikus nagygyűlés zárandoklat formájában valósul meg 2006 januárja és 2007 szeptembere között Rómától Wittenbergen át Nagyszebenig. E zárandoklathoz az európai egyházak, gyülekezetek, ökumenikus szervezetek – köztük a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának a szervezésében hazánkban is sokan – sokféleképpen csatlakoztak.

A nagygyűlés szervezői továbbra is kéri, hogy mindazok, akik testben nem lehetnek Nagyszebenben, gyülekezeti vagy ökumenikus közösségben hordozzák imádságukban Európa megújulását

és a mi Urunk, Jézus Krisztusban való egységét a nagygyűlés ideje alatt is. Különösen is helyénvaló, hogy szeptember 8-án, szombaton este 8 és 10 óra között a hit, a remény és a szeretet gyertyái – lehetőleg ökumenikus közösségekben – hirdessék Jézus Krisztus ránk ragyogó világosságát Európa-szerte.

Ne hiányozzanak a magyar városokból, falvakból sem a Krisztus világosságát hirdető gyertyák, fáklyák fényei azokban az órákban! Ily módon is fejezzük ki Európa Krisztus-követőinek, ezen belül a magyar keresztényeknek a reményteljes összetartozását.

■ DR. BÓNA ZOLTÁN,
a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtákkára

Nevünk és szívünk összeköt

► Az elmúlt ezeregy száz esztendő során mintegy negyven, nevében a keresztúrt tagot hordozó település létezett a Kárpát-medencében. E falvak az Árpádok alatt alakultak ki, Magyarország legrégebbi települései közé tartoznak. Nevüket a „Szent Kereszt Felmagasztalása” titulusú templomukról kapták; más források szerint ezen településeken IV. Béla király a haza védelmére kereszties vitézeket telepített le. Rákoskeresztúrt nevét a tör-ténelem során sokféle formában jegyezték le. Mint település 1950. január 1-jétől nem is létezik hivatalosan, mivel Budapest XVII. kerületének részét képezi. Mindez nem volt akadálya annak, hogy a Kárpát-medencei, Keresztúrt nevű települések VIII. konferenciáját itt rendezzék meg augusztus 24. és 26. között. A rangos „nemzetközi” eseményre huszonöt ilyen helység mintegy nyolcszázötven delegáltja érkezett Budapest XVII. kerületébe, a magyarországi falvakon kívül Ausztriából, Szlovákiából és Romániából.

2000-ben határozták el a Keresztúrt nevet viselő települések polgármesterei szövetségük megalakítását. Második találkozójukon elfogadták a szövetség szabályzatát, melyet 2001-ben Rákoskeresztúron írtak alá ünnepélyes keretek között. A szervezet fő célja a magyarságtudat erősítése, a hagyományok megőrzése, ápolása és a kölcsönös segítségnyújtás.

A megalakulást követő nyolc esztendő során egyre intenzívebbé vált a kapcsolattartás a szövetséget alkotó települések között. Ezt jelzi a rendkívül gazdag program, valamint hogy mintegy nyolcszázötven delegált vett részt az idei találkozon, és talán ennek is betudható, hogy a VIII. konferencián öt újabb helység (Almáskeresztúr, Murakeresztúr, Nagykeresztúr, Nemeskeresztúr, Németkeresztúr – németül Deutschkreuz) képviseltette magát.

Rákoskeresztúr fejlődésében nagy szerepet játszott az evangélikusság. A 18. században tömegesen vándoroltak be a részben szlovák, részben német ajkú telepések a török idők alatt pusztává lett faluba. A szlovákok Aszód környékéről, Nógrádból és a felvidéki Podmaniczky-birtokokról érkeztek Keresztúrra. Stájerországból és Karintiából a hitük miatt üldözött evangélikusok telepedtek meg itt. (Németországból később gazdasági okok miatt érkeztek ide telepések.)

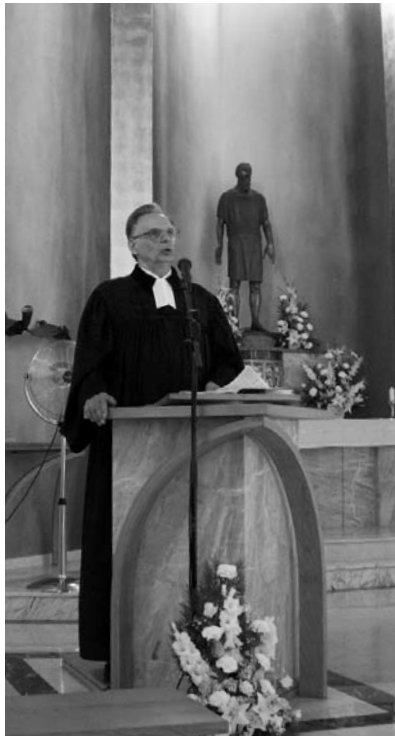
Az osztrák-német és a szlovák kegyesség sajátos ötvözetet alakult ki tehát a Rákosmentén – a nagyszámú evangélikus, valamint a falu evangélikus földesurai évszázadokra meghatározták a település életét, mindennapjait.

Budapest ma is egyik legnagyobb gyülekezetének első templomát a baloldali hatóságok 1945-ben lerombolták, német nevű polgárainak egy részét kényszermunkátborba hurcolták. Az evangélikus iskolát államosították, a gyülekezet birtokait elvették.

A múlt század hetvenes-nyolcvanas éveiben zajlott le az úgynevezett „szanálás”: Keresztúrt mint falut földig rombolták, és helyén egy ma harmincezer főt befogadó lakótelepet hoztak létre. A „modern” lakosságcsere egyik nagy áldozata éppen a rákoskeresztúri gyülekezet volt. Isten azonban megsegítette őket, a sorozatos csapások ellenére a főváros egyik legnagyobb lélekszámú

evangélikus közössége él a főváros XVII. kerületében.

A Sándy Gyula által tervezett négy evangélikus templom nemcsak az evangélikusok lelki otthona, de számos kerületi rendezvény helyszíne is.

Kósa László evangélikus lelkész a madárdombi katolikus templomban

A Keresztúrt nevű települések VIII. kongresszusa egyben e falvak kulturális programja volt. A rendkívül gazdag szeregben kórushangverseny is szerepelt: augusztus 25-én a rákoskeresztúri evangélikus templom adott otthont a balatonmáriai Bárdos Lajos női kar és a helyi Liszt Ferenc vegyes kar nagy sikerű koncertjének.

Augusztus 26-án, vasárnap a Szent Pál római katolikus templomban a kongresszusi delegáltaknak Rákoskeresztúr baptista, evangélikus, református és római katolikus lelkésze tartott ökumenikus istentiszteletet.

„A megrepédű nádszálat nem töri össze, a füstölő mécses nem oltja el, igazán hirdeti a törvényt” – Kósa László evangélikus lelkész. És 42,3 alapján figyelmeztette a Kárpát-medence huszonöt településéről összereseglett gyülekezetet arra, hogy a kereszténység kétezer éves története során Isten és ember között számtalan esetben

Kósa László lelkész kitüntetése

A Keresztúrt nevű települések VIII. konferenciájának rendezvényei között szerepelt augusztus 26-án a Rákoskeresztúrt díj átadása a Dózsa Művelődési Házban. A 2007. évi Rákoskeresztúrt díj egyik kitüntetettje Kósa László rákoskeresztúri evangélikus lelkész volt. A megtisztelő címet Riz Levente, Budapest főváros XVII. kerületének polgármestere adta át.

Laudációjában a polgármester visszaemlékezett a Pál Apostol Katolikus Általános Iskola és Gimnáziumban Kósa Lászlóval végzett közös munkára: „Laci, tíz évig voltunk munkakapcsolatban, tőled tanultam a legtöbbet. Emberi tartást, becsületet – ezeknek mindig hangot adtál. Volt olyan is, hogy a szemeddel üzentél, amikor nyolc óra helyett nyolc óra két perckor léptem az osztályterembe.”

Riz Levente megemlékezett a kitüntetett családjáról is. Dr. Kósa Pál (Kósa László édesapja) negyven évig szolgált parókusként Rákoskeresztúron. Szolgálatát bontották le első templomukat, ekkor hurcolták munkatáborokba a keresztúriak egy részét, a lelkészt pedig kuláknak nyilvánították.

Kósa László először (1954-ben) kántorizált a gyülekezetben, majd 1964. július 12-én lelkésszé is itt avatta Káldy Zoltán püspök. 1969-ben választották rákoskeresztúri másodlelkésszé, 1974 óta pedig a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség parókusa.

Szolgálati ideje alatt sok kívülről jövő megrázkódtatás érte a gyülekezetet, a szanálás pedig teljesen eltörölte a régi Keresztúrt. Azonban Isten segítségével, lelkészének munkálkodásával a gyülekezet „stabilizálódott”. Ma is Budapest egyik legnagyobb evangélikus közössége; az egyházközségben vasárnaponként négy templomban hirdetik Isten ígétjét, és számos alkalom várja a hitűket gyakorolni kívánókat, a keresztény közösséget megélni akarókat.

Kósa László munkássága nem csak a gyülekezetben volt meghatározó jellegű; szolgálata kisugárzott a település egészére. A XVII. kerületi önkormányzat ezt a tevékeny életutat ismerte el a kitüntetési cím odaítélésével és átnyújtásával.

■ DR. LÉRÁNT ISTVÁN felügyelő

megromlott a kapcsolat. Isten igyekszik e kapcsolatot megjavítani, ennek a jele a szent kereszt. A kereszt a halálra utal, de a szent kereszt Jézus keresztthalálára és feltámadására mutat. Isten mindig velünk van, még a legnehezebb időkben is – biztatta a lelkész a messiás tájakra egybegyűlteket.

■ L. I.

Elcsendesedés a kavalkádban

► **Augusztus utolsó hétvégéjén minden évben „tógába öltözik” Szombathely belvárosa. A Savaria történelmi karnevál korábban már létező hagyományát az ezredforduló évében elevenítette fel a római kori gyökerekkel rendelkező város. A népszerű múltidéző, jelmezes felvonuláshoz évről évre egyre több program csatlakozik új és új helyszíneken. Az antik színházról a gasztronómiai élvezetekre, légiós harcművészen, hastáncon át az ókori játszóházig sokféle érdekesség közül választhat ilyenkor három napon át a közönség. A karnevál híre egyre messzebbre terjed, a turisták már hónapokkal előre lefoglalják ezekre a napokra a város szálláshelyeit.**

A Szombathelyi Evangélikus Egyházközség tagjai tavaly döntöttek először úgy, hogy a maguk módján csatlakoznak a város karneváli rendezvényeihez. Az apropót az adta, hogy templomuk szentelésének évfordulója is épp augusztus végére esik. Tavaly ünnepelték a száztíz éves jubileumot, s az ehhez kötődő kulturális programokat beillesztették a karnevál kínálatába. Egyrészt hogy az evangélikus templom is nyíljon meg a városlakók előtt, másrészt hogy az addig csak szűkebb körben ismert előadók fellépési lehetőséget kapjanak a szélesebb nyilvánosság előtt. A rendezvényekhez a városközponthoz közeli, ám mégis csendes helyen fekvő evangélikus templom szépen parkosított kertjét és nemrég felújított kápolnáját is hasznosítani tudták.

A tavalyi sikeren felbuzdulva az idén már a karnevál mindhárom napjára szervezett programokat az egyházközség. Elsősorban az egyházhoz közel álló előadókat hívtak, mindazonáltal valamennyi koncert más és más módját kínálta a kapcsolódásnak, illetve az elmélyülésnek.

Laborczy Erzsébet orgonaművész, a gyülekezet kántora azt mutatta meg rendhagyó koncertjében, hogy miként lényegülnek át a kereszténység előtti táncmuzsika profán motívumai a nagy egyházi zeneszerzők műveiben. A kápolnában szombaton délután Szemerei Gábor lajoskomáromi költő és faszobrász absztrakt, mély érzelmeket hordozó kisplasztikáiból nyílt kiállítás. (Különös lelki élményt jelentett, hogy az alkotó verseit – felesége megzenésítésében – a családi kórus adta elő.)

Az egyházzal jó kapcsolatot ápoló Capito Gítárklub népszerű slágereivel többször is megénekelte a közönsé-

get a templomkertben, míg a *Quadruplum énekegyüttes* és az *Ómuzsika együttes* a reneszánsz és kora barokk muzsikába adott betekintést.

A legnagyobb közönségcsikert a pécsi evangélikus gospelkórus aratta. A különböző keresztény felekezetekhez tartozó fiatalok afroamerikai gyökerű egyházi énekeket hoztak. A néger zenét kitűnően ültették át a magyar közegbe, lendü-

A Quadruplum együttesnek és az Ómuzsika zenekar két tagjának közös koncertje

letes, átszellemült előadásuk mindenkit magával ragadott.

– Elég nehéz ezekhez a darabokhoz hozzájutni, külföldi útjainkon, más kórusokkal találkozva szerezzük be a kottákat – árulta el vezetőjük, Árvai Dániel. – Számunkra nem is annyira a dallam és a ritmus a fontos, hanem az, hogy az üzenetet, az érzéseket átadjuk a közönségnek. Ezért aztán sok szöveget magunk fordítunk le, illetve az egyes számok között rövid tanúságtétellel bővítjük ki az elhangzottakat.

A pécsi fiatalok most először léptek

fel a vasi megyeszékhelyen; elnyerte teteszésüket a tágas főté, a rajta hullámmző karneváli sokaság. De vajon hogyan illeszthető bele egy ilyen elmélyülést kívánó, lelkekre ható rendezvényfolyam a kifejezetten zajos, profán és pogány hagyományokat felidéző karneváli forgatagba? – kérdeztük Gregersen-Labossa György parókus lelkészét.

– Jó ötletnek találtam, hogy felelevenítették a karnevál hagyományát, szüksége volt a városnak a kulturális élet fellendítésére. Ma is azt mondom, jó, hogy ilyenkor sok ember van együtt, hogy bemutatkozhat sok népművész, borász, hagyományőrző. Sajnos azonban eléggé eltolódtak az arányok annak a római kornak a felidézése felé, amelyről csak a kövek beszélnek. Mint lelkész kimondottan károsnak találok, hogy a nemritkán gyökertűket vesztett embereket a múlt kódébe vezető pogány vallásos propagandával is

traktáljuk. De ha már a római korba nyúlunk, nagyobb hangsúlyt kellene helyezni Savaria város ókeresztény hagyományaira is. Mi csak „kísérőrendezvénye” vagyunk a karneválnak, anyagi támogatást sem kapunk. Viszont a nagy kavalkádban egy kis elcsendesedést kínálunk. Alternatívát nyújtunk – a városhoz közel, a zajtól mégis kissé távolabb. Régen is a piactérre építették a templomokat, oda, ahol a legtöbb ember megfordult. Kár lenne a templom ajtaját zárva tartani, amikor emberek ezrei járkálnak az utcán...

■ VARGA T. KRISZTINA

Ezúttal a Csók István Galériában mutatkozott be műveivel Polgár Rózsa

FOTO: PRIHODA JUDIT

Igazi nyár végi felüdülést jelentettek Polgár Rózsa Munkácsy- és Kossuth-díjas kárpitművész alkotásai azok számára, akik augusztus 16. és 26. között ellátogattak a Képcsarnok Csók István Galériájába. „Művei tisztán, nyíltan, őszintén beszélnek” – jellemezte a kiállított alkotásokat a tárlatot megnyitó beszédében Simonffy Márta textilművész, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének elnöke. S valóban: találkozzon bár velük először az ember, vagy csodálkozzon rájuk sokadszorra, Polgár Rózsa munkái mellett nem lehet elmenni. Hiszen például a *Vándortarisznya* olyan hívogatóan csűng a szőtt vándorboton, hogy nézőjének szinte kedve kerekedik a nyakába akasztani és nekiindulni vele azok alá a bárányfelhők alá, amelyek az *Ablakok* című gobelin nyári egeről hívogatnak...

■ B. Zs.

Mesterségek ünnepe

Immár huszonegyedszer foglalhatták el néhány napra népi iparművészek a budai Várat.

A Népművészeti Egyesületek Szövetsége által augusztus 17. és 20. között megrendezett *mesterségek ünnepén* ezúttal a börművészetre irányult megkülönböztetett figyelem. E mesterség szakemberei a Magyar Nemzeti Galéria A épületében is bemutatkozhattak. A kiállításon nem csak a Kárpát-medence börműves hagyományait mutatták be – a manapság használatos börtárgyak széles választéka meggyőzően bizonyította az iparág életképességét. A honfoglalás kori régészeti leletek alapján készült tarsolyokon, nyíltegezen kívül például pásztortarisznyák, ostorok, bugyellárisok idézték a múltat, a céhes világ börműves „technikájával” készült csizmák, válltáskák és egyebek viszont mai igényeket elégítenek ki – igényesen.

Az ünnepi sokadalomban megfordulók bepillantást nyerhettek a Népajzi Múzeum restaurátorainak munkájába is. A hangszerkészítők pavilonjánál minikoncerteken szólaltatták meg a klasszikus és népi hangszereket. Az egész napos gyermekfoglalkozásokkal párhuzamosan több játszóházban is örömmel látták a kicsinyeket a kézművesmesterek.

A hagyományoknak megfelelően több színpadon folyamatosan váltották egymást a néptáncgyűttesek, énekesek, zenekarok. A Vár csaknem teljes területét elfoglaló kirakodóvásár pavilonjaiban a népi iparművészek nemcsak kínálták gyönyörű portékáikat, de mesterségük művelésének folyamatába is bepillantást engedtek.

■ – BODAZS –

SZABÓ ENDRE FELVÉTELEI

Közeledés egymáshoz az írott ige útján

Ökumenikus könyvesbolt Békéscsabán

► **A nagyobb történelmi egyházak lelkészeinek áldásával Békéscsaba belvárosában megnyílt az Alfa Könyv. A boltban az egyházi irodalom mellett ajándék- és kegytárgyakat, népművészeti alkotásokat és fajtékokat is árúsítanak.**

A bolt ötletgazdája és működtetője Rágyanszki Erzsébet. A békéscsabai evangélikus gyülekezet hitoktatója az *Evangélikus Élet* olvasóinak elárulta, hogy a névadás tudatos volt. Az *Alfa* kifejezés azt jelzi, hogy a bolt a keresztény felekezetek tagjainak találkozóhelye lehet, és

egyben elősegítheti azt a folyamatot, amelynek révén jobban megismerhetjük egymást.

A tágas üzlet polcain számos kiadó (köztük természetesen a Luther Kiadó) kiadványai megtalálhatók, és a kör a jövőben várhatóan bővülni fog. Kaphatók még énekeskönyvek, kottafüzetek, könyvvelzők, egyházi zenei CD-k, kegytárgyak, keresztek, gyertyatartók, gyertyák, Bibliák (idegen nyelven is), a Fébé piliscsabai Siló otthonában készített fajtékok, továbbá népművészeti himzések és szőttek, édességek és sokféle ajándéktárgy.

A gyerekek számára külön sarkot alakítottak ki, ahol ki is lehet próbálni a já-

tékokat, amíg a szülő vagy nagyszülő a polcokról válogat. Arra is van mód, hogy az üzletbe betérők vásárlás előtt beleolvassanak a kiadványokba a kényelmes kanapékon.

A bolt vasárnap délelőtti is nyitva tart majd, ekkor meg lehet vásárolni mind a római katolikus, mind a református, mind az evangélikus egyház hetilapjának legfrissebb számát.

Rágyanszki Erzsébet a közeljövő tervei között említette író-olvasó találkozók, felolvasások és minikoncertek szervezését; így szeretnék ismertebbé tenni a Szabadság téren megnyílt üzletet a békéscsabaiak között.

■ SZEGFŐ KATALIN

A SZERZŐ FELVÉTELE

SVÉDASZTAL – MA

MÁSODIK SVÉD–MAGYAR LELKÉSZKONFERENCIA

Zarándokúton a „másik” felé

▶ A svédországi Linköpingi Egyházkerület és a Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerülete között fennálló testvérkapcsolat keretében rendezték meg a második svéd–magyar lelkészkonferenciát, ezúttal a svédországi Vadstenában augusztus 22. és 25. között. Az idén tízéves évfordulójához érkezett testvér-egyházkerületi kapcsolat első – jól sikerült – találkozására 2005 nyarán került sor Balatonszárszón. Ezúttal a Linköpingi Egyházkerület hívta meg a Déli Egyházkerület képviselőit a Vättern-tó partján, festői környezetben elterülő vadstenai népfőiskolára, hogy a Gáncs Péter püspök vezette tízfős magyar delegáció tagjaival teológiai és gyakorlati kérdésekről folytassanak eszmecserét. A svéd és a magyar szervezők a *Film, teológia és a mássággal való találkozás* címet adták az idei konferenciának.

A kora délutáni érkezést követően Peter le Clercq püspöki titkár és Jonny Karlsson egyházkerületi teológus a vadstenai népfőiskola ebédlőjébe vezette a magyar lelkészeket, ahol a két tízfős delegáció tagjai kötetlen beszélgetés keretében ismerkedtek meg egymással. A népfőiskola magyar származású oktatója, az 1988 óta Svédországban élő Magyar Márta tolmácsolásával a magyar látogatók az intézmény oktatási rendszerébe és mindennapi életébe is betekintést nyerhettek Anneli Dahlqvistnek, a népfőiskola rektorának a beszámolója révén.

Az esti program már a teológiai munka jegyében folytatódott – magyar kezdéssel. A konferencia résztvevői meghallgatták ifj. dr. Fabiny Tibor előadását, amely a *Megbékélés a „másik”-kal a posztmodern korban* címet viselte. Előadásának hermeneutikai alapokat tisztázó bevezetője után professzorunk rátért a

mássággal való találkozás posztmodern értelmezésére, és rámutatott, hogy a „másnak” bélyegzett csoportok – köztük például a meleg és a leszbikusok vagy a teológiában a feminista és a feke-teológia képviselői – miként nyertek polgárjogot a posztmodern paradigma segítségével (amely egyetlen értelmezési rendszert sem ismer el abszolútnak és kizárólagosnak). A posztmodern korban tehát a korábban elnyomott kisebbségek mássága fokozatosan legitimizálódott, és egyre elfogadottabbá vált – nemcsak a társadalomban, hanem az egyházban is.

A csütörtök délelőtti a helyi nevezetességek bemutatásának jegyében telt. A vadstenai Kék templom nevű középkori katedrálisban a helyi plébános vezette végig a magyar delegáció tagjait. Ezután a Szent Birgittáról elnevezett kolostormúzeumot tekinthették meg a látogatók

egy lebilincselő stílusú idegenvezető kíséretében, aki a középkori apáca- és szerzetesrend történetének ismertetésén túl a rend megalapítójának, a szentként tisztelt Birgittának az életét is elmesélte, és rendkívül érzékletesen festette le a korabeli kolostori élet mindennapjait. A magyar küldöttség látogatást tett a vadstenai zarándokközpontban is; az intézmény vezetőjének rövid beszámolója után végigmentek a vadstenai zarándokút legrövidebb, négy kilométeres szakaszán, amely vízpartok mentén vezetett, szántóföldeken és erdős részekben haladt keresztül.

A munkaprogram délután Jonny Karlsson teológus *Film és teológia* című bevezető előadásával folytatódott. Ezután vetítették le az *Angvalkert* című svéd filmet, amelynek mondanivalójáról, teológiai és egyházi összefüggéseiről egészen vacsoráig beszélgettek a konzultáció résztvevői.

Az esti előadást dr. Edgar Almén teológusprofesszor tartotta *Találkozás a másikkal* címmel. A másságról való gondolkodás változásaival kapcsolatban emlékezett hallgatóit, hogy néhány évtizeddel ezelőtt még a női lelkészség számított „másságnak” az egyházban. A mai kontextusban, amikor más társadalmi, etnikai, vallási vagy eltérő szexuális orientációval rendelkező csoportokat sorolnak be a „mátság” kategóriájába, a lényeg ugyanaz maradt: a „másik” sohasem található meg mindabban, ami bennem

van, lényege rajtam kívül áll. Csak abban az esetben jöhet létre kapcsolat vele, ha az egyén nem önmagát kutatja, hanem képes kilépni a saját zárt világából, és meg tudja ragadni azt az önmagán kívül eső vonatkoztatási pontot, amely a má-

püspök megmutatta, illetve felolvasta annak a liturgiatervezetnek az angol fordítását, amelyet az azonos neműek partnerkapcsolatának egyházi megáldására dolgoztak ki. Martin Lind nyomatékosan hangsúlyozta, hogy – az esetleges egyhá-

A SZERZŐ FELVÉTELE

sikkal való közösség egyetlen alapja – ez az isteni dimenzió, amely mindannyiunk számára *totaliter aliter* (teljesen más).

Pénteken délelőtti a svéd és a magyar egyházi helyzet közötti különbségekről folytattak eszmecserét a résztvevők a másságról való gondolkodásnak és a vele való találkozásnak a társadalmi, egyházi, gyülekezeti életben felmerülő gyakorlati kérdései kapcsán. A svéd lelkészek ekkor tekinthették meg a magyar küldöttség két képes beszámolóját is: e sorok írója a Déli Egyházkerület püspöki titkáráként a kerület elmúlt két évben történt jelentősebb eseményeiről, Benkőczy Péter képzési koordinátor pedig a szarvasi népfőiskola eddigi szakmai munkájáról készített prezentációt.

A délelőtti program a második film megtekintésével folytatódott: *Antonia Bird* világhírű alkotását, Magyarországon is vetített A pap című angol filmet nézték meg a konferencia résztvevői. A fiatal homoszexuális katolikus pap mélyen megindító története – aki súlyos morális konfliktusba kerül hitének megvallása és az igazság nyilvános felvállalása között örlődve – tartalmas és gondolatébresztő beszélgetésre ösztönözte a teológiai konzultáció tagjait.

Ebéd után a Linköpingi Egyházkerület püspöke, Martin Lind tartotta meg referátumát *Egyház és homoszexualitás – harmincöt év munkája a Svéd Egyházban* címmel. A

zi elfogadás esetén – kizárólag a regisztrált élettársi kapcsolatban élő párok megáldása jöhet szóba. (A kidolgozás alatt lévő koncepció szerint ezzel azt kívánják elősegíteni, hogy ha megváltoztatni nem is tudják a szexuális orientációt, legalább a promiskuitás életmódjától megóvják azokat a homoszexuális párokat, akik kölcsönös szeretetben és hűségben kívánják leélni életüket.)

A kérdéssel kapcsolatos magyar helyzetről Gáncs Péter püspök számolt be a svéd lelkészeknek, és felolvasta a magyar katolikus, református és evangélikus egyház hivatalos állásfoglalásait a homoszexualitáshoz való viszonyulás témájában.

A pénteki nap programja a Martin Lind által a hatalmas katedrális egyik oldalhajójában tartott úrvacsorás istentisztelettel zárult, amelyen Kovácsné Tóth Márta lelkész magyarul olvasta fel az evangéliumi igét.

Szombaton a svéd vendéglátók kirándulni vitték a magyar lelkészeket a Vättern-tó partján elterülő közeli hegyekre, egy középkori templomba, valamint egy régi ciszterci monostor romjaihoz. A magyar küldöttség tagjai délután a linköpingi püspöki hivatal impozáns épületébe tettek látogatást, majd a repülőtérré való indulásig kötetlen városnézésel töltötték idejüket.

■ PETRI GÁBOR

A SZERZŐ FELVÉTELE

Teológiai konzultáció a vadstenai népfőiskolán – Martin Lind püspök előadása

Megbékélés a „másik”-kal

■ FABINY TIBOR (IFJ.)

Megbékélés a „másik”-kal a posztmodern korban – svéd testvéreink adták ezt a címet az előadásomnak, amikor javaslatot tettem arra, hogy – az ötödik országos evangélikus találkozó témájához hasonlóan – a vadstenai lelkésztalálkozó alkalomával is a megbékélés témája kerüljön napirendre. Rajtam kívül Edgar Almén linköpingi professzor tartott előadást *Találkozás a másikkal* címmel, majd Martin Lind, a Linköpingi Egyházkerület püspöke *Egyház és homoszexualitás – harmincöt év munkája a Svéd Egyházban* címmel. Vendéglátóink tehát sajátos irányt adtak az általunk javasolt témának. Nem kívántam kibújni a feladat alól, de előadásom gondolatmenetével azt szerettem volna érzékeltetni, hogy számunkra némileg másképpen formálódnak a kérdések. Az alábbiakban angol nyelvű referátumomat foglalom össze lapunk olvasóinak.

A hermeneutika David Klemm találó megfogalmazásában a másikkal való találkozás. A másik eleinte idegen számomra, de kérdéseket tesztek fel neki, s a kapott válaszok, majd az újabb kérdések és az újabb válaszok révén a két, eleinte egymástól távoli világ egyre közelebb kerül egymáshoz. A kérdés és felelet egy közös horizonton történik; akkor beszélünk megértésről, amikor megtörténik a „horizontok egybeolvadása” (*Gadamer*). De ki csoda a „másik” a posztmodern korban?

Elsőként azt fejtettem ki, hogy a posztmodernitás általában nem a centrumra, hanem a marginálisra, az extrémításokra figyel, a társadalom kivetettjeire, a másképpen gondolkodókra. Posztmodern korbanban kétségtelenül nagy hangsúlyt kap a feminizmus, a nemi identitás s azon belül is a homoszexualitás kérdése. Ám előadásom némileg váratlan állítása az volt, hogy a posztmodernitás sajátos zsákutcába jutott, ugyanis a homoszexualitás kiéle-

zett kérdése az ideológia csapdájába tevelt bennünket: állásfoglalásunk függvényében vagy konzervatív, vagy liberális álláspontot képviselünk. Ha ellenezzük a homoszexuálisok „szabadságjogait” (például a meleg házasságát), akkor szükségszerűen „konzervatívak” vagyunk, ha pedig támogatjuk azt, akkor liberálisak. De vajon tényleg ennyire ideológiai kérdések mentén kellene politizálnunk és polarizálnunk?

Miután a posztmodernitás az ideológia zsákutcajába vezetett bennünket, ebből a zsákutcaból csak akkor tudunk kitörni, ha rájövünk, hogy ma már valójában „posztposztmodern” korban élünk. Ebben az új korszakban a homoszexualitás kérdése már egyáltalán nem „idegen”, hiszen a világi sajtó, a korszellem s az azzal legtöbbször összhangot kereső egyházak általában „befogadták” ezt a kérdést.

Mi tehát a „másik”, mi az „idegen” posztmodern utáni korbanban? Előadásom tézise szerint az ideológiák hangos

és harsány versenyének következtében elhalkult, elnémult a teológia, az Istenről szóló beszédmód, a Szentírás teológiai interpretációja. Éppenséggel a teológia az, amitől elidegenedtünk, és gyakran ideológiai, emberi magyarázatokkal próbáljuk helyettesíteni.

Sajnálatos jelenség, ha az egyház hagyja, a külvilág és a korszellem tematizálja a valóságot, s így csak a világi mondanivalóra reflektál helyett, hogy kérdésfeltevéseivel maga tematizálná a valóságot. A teológia így szükségszerűen vagy a történelem, vagy az ideológia szolgálóleányává válik: tevékenysége kimerül a korszellem utólagos teológiai igazolásában.

First Theology – az első a teológia. Ez a címe Kevin Vanhoozer egyik könyvének. Az angolszász világban talán ő képviseli a legmarkánsabban azt a nézetet, hogy a huszonegyedik század elején élő kereszténységnek újra fel kell fedeznie a teológiai interpretációit.

A teológia nem egy szűk rétegnek, hanem az egész egyháznak a tudománya, a múlt és a jelen hívó tanúságtévőinek a kórusa: amit az egyház hisz, azt vallja, elmondja, éléleki.

Bár a posztmodern gondolkodás tagadja az átfogó nagy narratívák („metanarratívák”) érvényességét, keresztény hitünk mégis egy történetről szól. Ez pedig egy elbeszélte történet, amely különféle képek segítségével a hit misztériumát hivatott körülhadogni. Erről a nagy misztériumról szólt a paksi találkozó is: Krisztusban Isten megbékéltette magát a világot, és nekünk adta a békéltetés szolgálatát. Pakson dr. Szűcs Ferenc református professzor fogalmazta meg találoán: a jó hír, hogy Krisztus meghalt a mi bűneinkért, s ezáltal mi új teremtmények vagyunk, az ősi tanúságtételek többféle képpel írták körül: az áldozat nyelvén (Krisztus a hűsvéti bárány, az engesztelő áldozat), a jog nyelvén (kifizette értünk a váltságdíjat), katonai nyelv-

MAGYAR KÖRÖKTEL

NCIA – VADSTENA, 2007. AUGUSZTUS 22–25.

„Csak néztünk, mint a moziban”

Teológia, film, homoszexualitás

Találkozásunknak különleges színt kölcsönzött, hogy a konferencia programján szerepelt két olyan film közös megtekintése és megvitatása, melyek témájukban a tollunk eltérővel való szembe-sülésről szólnak.

Bevezető előadásában (*Film és teológia*) az egyházkerület teológusa, *Jonny Karlsson* emlékeztetett arra, hogy a Gutenberg-érával szemben – amikor is a könyv volt az emberi történetek másokkal való megosztásának fő eszköze – korunkban ezt a szerepet a mozgókép vette át. Mint minden művészet, a film is arra a kérdésre keresi a választ, hogy mit jelent embernek lenni, melyek az ember alapvető konfliktusai (*„Mindig ugyanazokat a nagy mítoszokat meséljük újra...”*).

A filmen arcot ölt a „másik”, és mivel direktebb módon nevezi meg a konfliktust, mint a könyv, nagy érzelmi megtisztító ereje van. Az előadó idézte egy norvég rendező mondatát: „Ha nem tudok reményt adni az embereknek a filmjeimen keresztül, akkor nem akarok több filmet készíteni.”

Olyan korban élünk – mondta a teológus –, amelyben nagyon nehéz például a bűntudatról beszélni, részben mert az egyház sokszor terhelte igazi ok nélkül bűntudattal az embereket. A feloldozásban segíthet a film, ha az emberek és Isten közötti megbékélést, kiengesztelődést közvetíti.

De hogyan hozható közös nevezőre film és teológia? Csak arra használható a film, hogy illusztrálja, ami a Bibliában már megmondatott? Vagy felismerjük, hogy a filmek kérdeznak, sőt provokálnak is bennünket? Próbára teszik hitünket, meggyőződésünket, és arra indítanak, hogy keressük és megtaláljuk helyünket a történetben; megtanítanak friss szemmel látni és új szívvel értelmezni a Bibliát.

Az egyházkerület püspöke, *Martin Lind* *Egyház és homoszexualitás – harmincöt év munkája a Svéd Egyházban* címmel tartott előadást. Leszögezte: nincs megoldása a kérdésre, de van véleménye, melynek alapja az alázat gyakorlása és a különbözőségek elfogadása az egyházban. Tíz-tizenkét komoly tanulmánykötet

jelzi azt a munkát, melyet a Svéd Egyház az első hivatalos állásfoglalása, 1972 óta elvégzett – nemcsak elméleti szinten, hanem minden gyülekezetben.

1995 fontos állomás ezen az úton: a svéd parlament döntése alapján államilag bejegyezhetik egyművek kapcsolatát is. Mít tegyen az egyház ebben a kiélezett helyzetben?

Lind püspök kérésére elővettük Bibliánkat, és előkerestük azokat a helyeket, melyek a homoszexualitást érintik (a teljesség igénye nélkül: 1Móz 19,1–13; Bír 19,22–30; 3Móz 18,22 és 20,13; 1Kor 6,9–10; Róm 1,26–27; 1Tim 1,9–10).

Mi volt számomra új ebben az értelmezésben? Az például, hogy az ószövetségi szakaszok a homoszexualitást mint az agresszió, a prostitúció egyik formáját ítélik el (miközben megengedőbbek a különművek nemi agressziójával szemben), az újszövetségi részek pedig szorosan kapcsolódnak a római fürdőkben megjelenő gyakorlathoz. De be kellett ismernünk: nem találunk sehol olyan utalást sem az ószövetségi korban, sem az antik világban, amely segítene eligazodni abban, hogy miként viszonyuljon az egyház olyan egyenmű párokhoz, akik életre szólóan akarnak egymással együtt élni. Hogyan ölt testet ebben az esetben a szeretet parancsa az egyház szolgálatában? Mély kegyességű, megalapozott hitű, bibliás svéd lelkész testvéreink igazságkeresésének mélységét mindannyian átérezhettük.

Együtt éltük át a négy napos találkozó talán legmegrázóbb perceit is: valaki, aki addig naponta szolgált bennünket, akit nagyon megszerettünk, mert figyelmes-ségével és alázatával elől járt közöttünk, most leült közénk, és nyíltan beszélt hitéről és homoszexualitásáról; a hosszú útról, melynek végén már el tudja fogadni magát ilyennek, és bízik Isten szeretetében, akit minden erejével keres és szolgál. Most egyedül él, mert csak olyan kapcsolatba bocsátkozik, amelyet élete végéig tud vállalni.

A közös útkeresés izgalma és öröme töltötte be napjainkat. És közös volt szívünk legmélyebb vágya is: keresni Isten útját, és végigmenni rajta.

■ KOVÁCSNÉ TÓTH MÁRTA

Piknik a Vättern-tó partján lévő hegyi kilátónál

Szent Birgitta zarándokútján

FOTO: PETRI GÁBOR

FOTO: BENKÓCZY PÉTER

FOTO: BENKÓCZY PÉTER

A nárduskenet illata

Meditáció a svéd–magyar lelkésztalálkozó reggeli áhítata alapján, mely a vadstenai kolostor-templomban augusztus 25-én reggel hangzott el Jn 12,1–8 alapján.

„Mária ekkor elővett egy font drága valódi nárduskenetet, megkente Jézus lábát, és hajával törölte meg; a ház pedig megtelt a kenet illatával.” (Jn 12,3)

Néha az érintés sokkal több, mint egy szó. Egy mozdulattal némán, egyetlen szó nélkül is át lehet törni a másikat körülvevő láthatatlan falon, be lehet lépni a személyes terébe. Érző, finom tér ez: intimitás. Mennyi intimitást merünk megkockáztatni, és mennyit tudunk elfogadni? Életünk legfontosabb pillanatai érintésekhez kapcsolódnak, az anyai kéz simogatásától a szemünket lezáró mozdulatig.

Szeretet, gondoskodás, bizalom és vágy.

Mennyi intimitást kockáztathat meg az egyház? Mennyi szeretetet, gondoskodást, bizalmat és vágyat? Vagy Júdásé a templom? Szikár törvényeivel, kimért hűvösségével, funkcionális gazdaságosságával?

Az emberi érintés hitvallás a másik mellett. Életet teremtő, fenntartó, kísérő. Anyánk dédelgetése, az ellenségünk kézfogása, a szerelmünk ölelése, a szemünk lecsukása... Életünk zarándoklat – érintéstől érintésig.

Az egyház a Jézus testét bebalzsamozni induló nők mozdulatain születt. Intim, bizonytalan, sebzett térben.

Mária hajának érintése és a halott test bebalzsamozása felkészítés és beteljesedés.

Tamásnak a sebeket tapintó mozdulata a bizonyosság keresése.

A nárduskenet illata terjed szét az egész házon. Drága, intim, odaadó. Képes teret nyitni ott, ahol a szavak lényegtelenek. Hitünk ezt az illatot keresi. A mozdulat bátor és zavarba ejtő. Van benne szeretetet, gondoskodás, bizalom és vágy.

Van-e helye az egyházban szerető és zavarba ejtő mozdulatnak? Van-e helye gondoskodó és gyógyító mozdulatnak, őszinte, magát a másiktól kiszolgáltatató bizalomnak, a másik melegére vágó, testtől testhez érő új életnek?

„Hagyd, hiszen temetésem napjára szánta...”

■ SZABÓ B. ANDRÁS

ul a posztmodern korban

ven (lefegyverezte az embert fogva tartó gonosz hatalmakat).

Tehát Krisztus nem vereséget szenvedett a kereszten, hanem győzött. Helyesen tette hozzá a professzor: egyetlen képet sem szabad abszolutizálni, hiszen ezek körülírások, ábrázolások, nem pedig fogalmi definíciók. 2Kor 5,18–21-ben a görög *katalagé* szó szerepel, amely kicserélést, lecserélést is jelent, pontosabban egy dolognak egy másikkal való kicserélését; tehát a szó jelentésmezéjében utal mindarra, ami a „másik”-at jelenti. Mindennek alapján megállapíthatjuk, hogy keresztény hitünk értelmében az igazi, valódi „Másik” maga a Krisztus, aki helyettem és érettem halt meg a kereszten.

Kár, hogy a mai svéd teológusok nem emlegetik *Gustaf Aulen* *Christus Victor* című könyvét, amelyben az egykori lundi teológus a kiengesztelődés vagy megbékélés különféle teológiai modelljeit állította egymás mellé. Azt hangsúlyozta,

hogy az anselmusi (latin) jogi kiengesztelődésmérettel szemben *Luther* képviselte az általa „klasszikusnak” nevezett drámai elméletet, amely szerint Isten a kiengesztelődés kezdeményezője. A mennyei Atya nem a Fiú áldozatának érdeméért szeret bennünket, hanem az Atya és a Fiú önkéntes egységben hozza az áldozatot, mert szeret minket.

Keresztény hitünknek tehát képei vannak, története és sajátos drámája van. Előadásomban utaltam Kevin Vanhooser *Drama and Dogma* (Dráma és dogma, 2006) című könyvére, amelyben a szerző nagyszabású kísérletet tett arra, hogy a keresztény dogmatika elöregedett és kiszáradt nyelvezetét a dramaturgia nyelvezetével élessze fel, némileg adoptálva a katolikus teológus *Hans Urs von Balthasar* „theodramatikuss” teológiáját. Mindezek fényében elmondhatjuk, hogy a keresztény hit drámáját a „nagy forgatókönyv” (Biblia) alapján elő is kell adni, s az egyházban,

a „kiengesztelődés színházában” történnik a „performancia”, részint a liturgia formájában, részint az egyház minden napos gyakorlatában.

Előadásom befejező részében a megbékélés témájának magyarországi *Sitz im Leben*-jét vázoltam fel vendégfogadóink számára. Elmondtam, hogy a posztkommunista Magyarországon egyházunkban a kérdés először az *Igazság és kiengesztelődés* című kötet kapcsán vetődött fel, amikor a dél-afrikai mozgalom alapján az egyházi közelmúlt feldolgozásának teológiai megközelítésével kísérleteztünk.

Fontosnak véltem, hogy svéd testvéreink is érzékeljék: amíg számukra a homoszexualitás kérdése elsődleges, a mi egyházunkat jelenleg más jellegű terhek nyomasztják.

A megbékélés dramaturgiájának előadására azonban mindnyájunknak lehetőségünk és szükségünk is van. Ezt a teológiai beszédmódot mindnyájunknak hallanunk kell, mert ha a teológia elhal-

kul, s a megbékélés isteni drámája elle nyegtelenedik, ilyenkor szinte szükség-szerűen erősödik fel az ideológia.

Szerdától szombatig sokat láttunk, sokat beszélgettünk. Meghallgattuk *Martin Lind* püspök előadását az azonos neműek kapcsolatának egyházi elfogadásáról. Ezt a pozitív hozzáállást a Svéd Egyházban több mint három évtizedes munka előzte meg, ám még nem oldoták meg végérvényesen a kérdést. Ez abban is megnyilvánult, hogy a tizenhárom püspök által jóváhagyott, az egyenműek életközösségét hivatalosan is megáldó liturgiatervezetet mintegy nyolcszáz lelkész (a teljes lelkészi kar körülbelül húsz százaléka) nyilvánosan ellenezte. *Gáncs Péter* püspök ismertette egyházunk sajtóban megjelent állásfoglalását, miszerint mi sem tartjuk elképzelhetőnek az azonos neműek egyházi megáldását, mert szerintünk ez szemben áll Isten teremtetési rendjével. Ugyanakkor mindenféle megbélyegzést – az

emberi méltóság megsértését is – határozottan elítélünk.

Jó volt svéd testvéreinkkel nemcsak eszmét cserélni, hanem a délelőtti áhítatokon közösen szolgálni, istentisztelet keretében az Úr szent vacsorájában közösen részesedni. Átéltettük, hogy Krisztusban nincs kelet, nyugat, sem észak és dél.

Mindnyájan – északon és Közép-Európában is – ugyanannak az „isteni színháznak”, Jézus Krisztus egyházának vagyunk a tagjai. Hallani, hirdetni és performálni kell az üzenetet: a kereszten a Másik helyet cserélt velünk, vámszedőkkel, paráznákkal, képmutatókkal, gyávakkal, nagyképűekkel, heteroszexuálisokkal, homoszexuálisokkal, ügynökökkel – s mi ebből a „csodálatos cseréből”, e „vérátömlesztésből” élhetünk.

Ha nem halkul el, hanem hangzik, sőt „történik” ez az üzenet, akkor korunk emberi problémái is helyükre kerülhetnek, és előbb vagy utóbb megoldást nyerhetnek.

Városmisszióra hangolva

Lapunk e heti számában többféle kontextusban is hangsúllyal esik szó az „áldásról”. Folytassuk a sort egy további „merész” kijelentéssel: meggyőződésünk, hogy a Solymáron évről évre megrendezett ökumenikus gospelfesztiválon Isten áldása van. A nagyközség korábbi római katolikus plébánosának, Illéssy Mátyásnak és a Magyar Rádió zenei szerkesztőjének, Jeney Erzsébetnek a jóvoltából hét évvel ezelőtt meghonosodott – délután négy órától késő estebe nyúló – zenei esemény ma már a műfaj szerelmesei közül is elsősorban azokat vonzza, akik pontosan tudják, hogy a fellépő muzsikuskok ki-ről-miről és miért (!) énekelnek oly magával ragadó erővel a szív és a lélek egyetemes nyelvéen.

Részesen lenni ennek az Isten dicsőítő „szent extázisnak” szinte szavakra fordíthatatlan élmény. Mindazonáltal az előadók koncertjük előtt előszóban is rendre biznyságot tesznek hitükről a kiváló rádiós riporter, Csűrös Csilla mikrofonja előtt. „Istennek szolgálni különleges ajándék” – hallhattuk egyikük szájából az idén, és csak remélhetjük, hogy e meghökkentő mondat legalább e hasábköről eljut az egyházunk kötelékében Urunkat szolgálókhoz...

Evangelikus részről egyébként – római katolikus és református lelkészársával egyetemben – ezúttal is Thurnay Béla szolgált az esti elcsendesedés során, a fellépő énekesek és együttesek sorából azonban az idén sajnálatosan hiányoztak az evangélikus formációk. A vissza-visszatérő előadók közül ugyanakkor többen is jelezték, hogy a Budapesten szeptember 16. és 22. között zajló városmissziós hét során újra találkozhatnak velük, leginkább a Westend bevásárlóközpont tetőteraszán szeptember 19. és 22. között tartandó Soul & Gospel fesztiválon.

A következő solymári gospelfesztivál időpontját talán ennél is könnyebb fejben tartani, hiszen minden év augusztusának utolsó szombatján kerül sor rá a helyi sportpálya szabadtéri színpadán. Igaz is, a solymári fesztivál – átlagosan mintegy két-háromezer fős – közönsége az elmúlt hét év során még egyetlenegyszer sem kényszerült rossz idő miatt átvonulni a szomszédos sportcsarnokba...

■ TPK

SANTA BALAZS FELVÉTELEI

Budai fiatalok Jézusért

► A közelgő budapesti városmisszió kiemelkedő eseménye lesz a *Godspell* című musical többszöri előadása. Bizonyosság erre máris a júniusi próbaelőadást díjazó tizenhat perces vastaps, amellyel a Bosnyák téri katolikus templomot megtöltő fiatalok, idősök megköszönték a „produkciót”. Külön biznyság e sorok írója számára Kálmán Antal atyának és Réder Kristófnak, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem magyar és kommunikáció szakos hallgatójának a lelkesedése. Ők a létrehozói az előadásnak s mindannak, ami már megvalósult belőle. A krisztinavárosi plébánia káplán-szobájában beszélgettem velük.

– Az alapötlet az volt, hogy csináljunk valamit – kezdi a múltba nézést Kristóf. – Összedugtuk a fejünket Antal atyával; először ketten terveztünk, majd egyre többen, végül létrejött egy nyolctagú szervezőbizottság. Egy olyan zenés darab előadására gondoltunk, amellyel sok embert lehet összefogni, jó közösséget lehet alkotni, egyszersmind értéket lehet átadni a közönségnek. Így esett választásunk a *Godspell*-re, amely Jézus tanítását dolgozza fel a fiatalokhoz közel álló, könnyed stílusban.

– A „godspell” szónak több jelentése is van: evangélium, Isten ígéje – veszi át a

szót Antal atya. – A tanítás olyan zenei stílusban kel életre, amelyet annak idején a feketék vittek az amerikai kontinensre. Onnan indult aztán világhódító útjára, érkezett meg hazánkba is. A darab ősbemutatója 1971-ben volt, zeneszerzőjét, Stephen Schwartzot ez a musical tette világhírűvé. Jézus életét dolgozza fel *Máté evangéliuma* nyomán. Az apostolok-tanítványok és Jézus közötti kapcsolaton keresztül ismerhetjük meg a Mester tanítását – sok játékkal, mulatságos jelenetekkel.

– Visszatérve a konkrét munkára – folytatja Kristóf –, többfordulós válogatás után jött össze a kilenc főszereplő és a harmincfős tánckar. A próbák februárban kezdődtek. A temérdek munkát igazolta a június 10-i próbaelőadáson aratott siker, amelynek végén felemelő volt

látni a lelkesedést és hallani a tizenhat perces vastapsot.

A főelőadást, sőt –előadásokat a városmisszió idejére tervezik; az időpontokat Antal atya ismerteti:

– Először a nyitott templomok éjszakáján, szeptember 15-én, szombaton lesz látható a darab este 8 órai kezdettel a krisztinavárosi plébániatemplomban, majd szeptember 20-án este 7-kor a MOM Művelődési Központ színháztermében, végül 21-én délután 5-kor a városmisszió Mórész Zsigmond körtéri színpadán.

A Déli pályaudvarnál – csángó tánc-házzal egybekötve – kedvcsináló részleteket mutatunk be a darabból. Itt és az itteni Meghallgat-lak sátonál 19-én délután 4-től várjuk az érdeklődőket. Valamennyi előadás ingyenes, adományokat elfogadunk, mégpedig *Böjte Csaba* ferences atya dévai gyermekei számára. Így szeretnénk tanúságot tenni hitünkéről, egyházunkról.

– Az egyik legfontosabb a sok közül – mondja Kristóf –, hogy amikor elmegyünk a szentmisére, visszaköszönnek az idézetek a Bibliából, annyira belénk ivódta a próbák alatt. Azért is bízunk a további sikerben, mert ami jó célt szolgál, az eleve nem lehet sikertelen.

– Bár még nem vagyunk túl a városmisszió, felmerült, hogy később a határon túl is előadjuk a darabot. Nagyváradi és Déva mellett szóba került még Csíksomlyó is...

■ TÁRNOKI ANDRÁS

TAMÁS MISE
A keresők istentisztelete

2007. szeptember 16.
vasárnap 15.30

15.00 • Gyülekező hangulatzene (Felsővezetők)

V. ker. Városháza park
(Deák tér mögött)

<http://tamasmise.mlap.hu>

„Miután felrobbantottak...”

► **Négynapos nemzetközi nőkonferenciát, majd azt követően országos találkozózt tartott a Svéd Egyház augusztus elején Årban. Mindkét alkalom összefoglaló témája az erőszak legyőzése volt. A Déli Evangélikus Egyházkerület képviselőitében e sorok írója vett részt a konferenciákon.**

Fiatal szerzetes volt. Fehér bőrű. A rendje küldte hazájából, Új-Zélandról Dél-Afrikába még valamikor a hetvenes évek elején. Egyetemi lelkészként dolgozott Johannesburgban. Azt mondja magáról, keresztény emberként sohasem lehetett az apartheid rezsim barátja. Ám amikor a nevezetes sowetói felkelést (1976-ban a feketék fellázadtak a faji megkülönböztetés ellen, a felkelésben nagyon sok fiatal fekete értelmiségi vett részt) követő megtorlások során egyetemi gyülekezetének tagjait börtönözték be és kínozták meg brutálisan, csatlakozott a feketék jogaiért harcolók csoportjához. Száműzték az országból. A szomszédos Zimbabwében talált menedéket. Hangja persze innen is elhallatszott Dél-Afrikaig, és mindenki tudta, hogy célpontja a hatalmához minden eszközzel ragaszkodó rezsimnek.

1990-et írtunk. Már megkezdődtek a tárgyalások a kormány és a feketéket tömörítő afrikai nemzeti front között. Nelson Mandelát három hónapja engedték ki a börtönből. Kiírták a demokratikus választásokat. Világos volt mindenki számára, hogy az apartheid rezsim napjai meg vannak számlálva. A szerzetes ekkor kapta a levélbombát. A boríték Dél-Afrikából érkezett, látszott, hogy egyházi újság van benne. Gyanútlanul kinyitotta.

A bomba mindkét kezét és az egyik szemét elvitte. Megsérült a dobhártyája is. Iszonyú fájdalmakra emlékszik és ar-

ra, hogy három hónapig olyan tehetetlen volt, mint egy csecsemő. Közben emberek siettek a segítségére. Abban érezte meg Isten jelenlétét, hogy barátai szerte a világból a szeretet és az együttérzés ezer jelét juttatták el hozzá. Ez jelentette számára a túlélés lehetőségét.

Amikor valamennyire felépült, gondolkodnia és döntenie kellett. Hogyan tovább? Miféle életlehetősége van fizikai értelemben kéz nélkül, fél szemmel, csökkent hallással? És miféle jövője van lelki értelemben? Hogyan lehet feldolgozni azt, ami vele történt? Egyet tudott: ha nem tud megszabadulni a gyűlölettől és a bosszúvágytól, akkor áldozat marad egész életében. Ez lesz a státusa, gondolatainak rendezője és tetteinek mozgatója. A tudatküszöb alól ez fogja irányítani az érzéseit, a világlátását, a dolgokról és az emberekről alkotott véleményét. Ő lesz az *áldozat*, és a történet soha nem fog véget érni. Olyan csapdába kerül, ahonnan nincs szabadulás.

Ez ellen minden porcikája tiltakozott. Akit fogva tart valamilyen sérelem, amely valamikor érte, az *tárgyasult*. Az határozza meg, amit rajta elkövettek. És lehet, hogy fizikai értelemben, külsőleg rendbe jött, de a lelke ott maradt a múltban, a sérülés pillanatában, és nincs esély meggyógyulni. A gyógyuláshoz tárgy helyett *alannyá* kell válni. Ki kell szabadulni a gyűlölet és a bosszúvágy láthatatlan falai közül. Hogyan lehetséges ez?

Michael Lapsley két évvel a bombátadás után visszatért Dél-Afrikába. Ekkor már megtörtént a politikai átalakulás. Megdőlt az apartheid rezsim, egyenrangúság uralkodott fehérek és feketék között. „Megváltozott világba kerültem vissza – meséli –, de olyan emberek közé, akik mind valami nyomorító terhet cipeltek. Mindenkinek volt *története*. Veszteségről, megaláztatásról, fájdalomról, megbocsáthatatlan bűnökről, átélt borzalmakról. De hogyan lehet mindezekről beszélni? Nehéz megtalál-

ni a szavakat is, a bátorságot is, a »jó halású« embereket is.”

Ő úgy vált alanyává az életének, hogy létrehozott egy helyet, ahol el lehet mondani a megnyomorító emlékeket. Biztonságos helyen, értő emberek előtt, akik segíteni tudnak megszabadulni. A helyet a *gyógyuló emlékezet intézetének* hívják. Az áldozatok beszélnek itt emlékeikről, érzéseikről annak érdekében, hogy tovább tudjanak élni. Hogy emberek lehessenek, tervekkel, érzésekkel, erővel, jövővel – ne maradjanak áldozatok, akiket tudattalanul is a múlt irányít.

A dél-afrikai szerzetes Årban, a svéd városban áll a kongresszusi központ színpadán. Több ezren hallgatjuk őt. A Svéd Egyház három éve szervezi meg évenkénti nagy találkozóját. Idén az Egyházak Világtanácsa által meghirdetett program, az „Évtized az erőszak ellen” jegyében.

A második sorban ülök. Jól látom a kezét helyettesítő protézist. Csak filmekben láttam ehhez hasonlót. Félelmetes a külseje. Tenyérnyi fém csipesz. Megriadok, ha ránézek. De megbarátkozom a látvánnyal, mert azt is érzékelem, hogy fogni tud vele. A poharat, amikor vizet iszik az előadása közben. A lapokat, amelyekbe időnként beletekint. De a háttérben ott áll egy svéd lelkész, hogy segítsen, mert a kézprotézissel lapozni nem lehet.

Közel ülök. Az arcát is látom, a tekintetét is. És hallom, hogy azt mondja: „Miután felrobbantottak, nekem húsvét Krisztusa segített talpra állni. Mert húsvét azt jelenti, hogy életet lehet kihozni a halálból, és jót lehet kihozni a rosszból. Nincsenek reménytelen helyzetek. Ezért kedtem el dolgozni az emlékek gyógyításán. Nem nagypéntek embere vagyok, hanem húsvét embere. Úgy érzem, áldozatból győztessé váltam, mert segíteni tudok sokaknak kiszabadulni a fájó emlékek börtönéből. Barátaim, legyetek, mert lehettek húsvét emberei!”

■ SZABÓNÉ MÁTRAJ MARIANNA

HETI ÚTRAVALÓ

Krisztus mondja: Amikor megtették ezeket akárcsak egygel is a legkisebb atyámfiai közül, velem tették meg. (Mt 25,40)

Szentháromság ünnepe után a 13. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéinek közös kulcsszava a szeretet. Isten iskolájában is újra becsengettek; első házi feladatunk az Isten- és emberszeretet nagy parancsának teljesítése mindennapi életünkben. A hit cselekedetek nélkül ugyanis halott. *Luther* így tanít: „Elégszer hallottátok, nem Istennek van szüksége jó cselekedeteinkre, hanem felebarátainknak. A hit befelé és felfelé, Istenre néz, a cselekedet pedig kifelé és lefelé, a felebarátra.” Jézus a vezérigénk előtti versekben az irlgmasság hatféle cselekedetét sorolja fel, és azonosítja magát legkisebb testvéreivel. Nekünk is egymás Krisztusává kell lennünk! A törvénytudó – „*De ki a felebarátom?*” – provokatív kérdését Jézus megfordítja: „... ki volt a felebarátja a rablók kezébe esett embernek?” Ez a helyes felelet szóban és tettekben: „Az, aki irlgalmas volt hozzá.” (Lk 10,29.36.37) A szeretet apostola ezzel indokolja a nagy parancsolat megtartásának szükségességét: „... mert Isten szeretet.” S „ha így szeretett minket Isten, akkor mi is tartozunk azzal, hogy szeressük egymást” (1Jn 4,8.11)! Jézus igája boldogító, terhe könnyű, és „az az Isten szeretete, hogy megtartjuk az ő parancsolatait, az ő parancsolatai pedig nem neheznek” (1Jn 5,3; LK). A törvény betöltése a szeretet; Isten választott, szent népe között ezért „minden hetedik esztendő végén el kell engedni az adósságot.” „... parancsolom neked, hogy légy bőkezű az országodban levő nyomorult és szegény testvéredhez”, ha már átélted Isten szeretetét, bűnadósságod elengedését – nem hétevenként, hanem örökre! (5Móz 15,1.11) Ezért minden időben „az Urat keressétek”, „a jóra törekedjétek, ne a rosszra, akkor életben maradtok”, éltek és élni fogtok (Ám 5,6.14)! Mózes négyszer mondja, hogy az emberszeretet különböző törvényei különösen a jövevények, az árvák s az özvegyek védelmét szolgálják. „Emlékezz arra, hogy szolgá voltál Egyiptomban... (...) Ezért parancsolom neked, hogy így cselekedj.” (Lásd 5Móz 24,17–22!) Az első gyülekezet közösségében a felebaráti szeretet napi „aprópenzre váltását” gyakorolták. Ennek titka: „Az apostolok pedig nagy erővel tettek bizonyosságot az Úr Jézus feltámadásáról, és nagy kegyelem volt mindnyájukon.” (ApCsel 4,33) A testvéri szeretetet kifejező csók az árulás ismertetőjelévé válhat: Júdás „egyenest Jézushoz menve így szól: »Üdvözlégy, Mester!« – és megcsókolta őt” (Mt 26,49). De az Úr isteni (agapé) szeretetével őt ekkor is barátjának tekintette. Fogadjuk meg (a másik) Júdás apostol intését: „... tartsátok meg magatokat Isten szeretetében...” A Krisztus iskolájába önként beiratkozott tanítványok ideig és örökké tartó szolgálata Isten dicsőítése. „... az egyedül üdvözítő Istennek a mi Urunk Jézus Krisztus által: dicsőség, fenség, erő és hatalom öröktől fogva, most és mindörökké. Ámen.” (Júd 21.25) Az Urat imádjuk: „A kegyelem Istenének / Zendüljön ajkunkon ének!” (EÉ 64,2)

■ GARAI ANDRÁS

A nyár végén talán az utolsók között táboroztak Nagyvelegen a fasori gimnázium ötödikes, hatodikos, hetedikos gimnazistái Győri Tamás iskolalelkésznek és kollégáinak a vezetésével, az intézmény új tanulói pedig a lapzártánk utáni napokban (augusztus 29-től 31-ig) vesznek részt a Piliscsabán megrendezett gólyatáborban.

Nagyvelegen, a középkori városi életet megelevenítő táborban készült felvételiúnkón a számháború egy pillanata látható.

Hit és jutalom

Embert próbáló feladatokkal mindenki szembesül élete folyamán. Általában olyankor használjuk ezt a kifejezést, amikor a feladat nagysága eléri vagy meghaladja képességeink határát. Ilyen helyzetekben gyakran tényleg kevésnek bizonyulunk. Gondolom, mindannyiunk számára ismerős a mostanában gyakori, már-már közhelyszerű biztatás: „Csak hinned kell benne, és sikerül!” De mibe vetettük valójában a hitünket, s mire elég? A sportkedvelő magyarok számára biztosa, de az e téren kevésbé járatosak számára is az idei nyár egyik maradandó emlékévé válik, válhat az augusztusi magyar–olasz barátságos focimeccs. Az ellenfél 2006 világbajnoka, olyan nevekkel a soraiban, akik nem igényelnek különösebb bemutatást.

Talán ritkaságszámba megy a magamfajta, de még mindig reménykedő, amolyan „örök optimista” szurkolója vagyok a magyar focinak. Mégis, amikor pár hónappal ezelőtt meghallottam, hogy meghívtuk a világbajnokot, már a közeledő és elkerülhetetlennek tűnő újabb nagy pofon árnyékát láttam a magyar labdarúgáson. Pozitívan kellett csalódnom, s azt hiszem, nem egyedülként. A csapat azon a budapesti estén minden „aggodalmaskodót” (és olasz szurkolót is) elcsendesített.

Aki látta a mérkőzést, igazi hétköznapi csodának lehetett tanúja: a vesztesre álló csapat nem omlott össze, nem kесе-

S Z Ó S Z Ó R Ó

Ifjúságirovat-gazda: Györe Balázs

redett el, hanem felállt a padlóról, és megfordította a mérkőzést. Meggyőződésem, hogy a 3 : 1-es magyar siker záloga a bátorság és a játékosok győzelembe vetett hite volt. Régen láttam ilyen „bevallalós” megmozdulásokat magyar támadóktól nemzetközileg elismert védőkkel szemben.

Az erőpróbán a játékosok győzelembe vetett hite sikerhez vezetett. Előttünk tornyosuló, erőnket meghaladó feladatainkra is van megoldás, s ennél sokkal fontosabb sikert is elérhetünk.

„Ne félj, csak higgy!” (Mk 5,36) – Jézus Krisztus Jairusnak mondta ezt, aki akkor emberileg teljesen kilátástalan, tehetetlen helyzetben volt: szolgálja éppen lánya haláláról hozott hírt. Hite megtartotta; Jézus csodát tett, feltámasztotta a lányt. A Megváltó biztatása ma is aktuális, személyesen nekünk (is) szól. Ha Krisztusba vetjük hitünket, nem csupán hétköznapi csodák történnek majd meg velünk, hanem a biztos és végső győzelem, az örök élet lesz a jutalmunk.

■ M. Gy.

Falumissziós napok Ósagárdon

► **„Szent ez a hely és szentek az itt szolgált lelkészek, esperes úr!” – szólított meg egy „idegen” a kétnapos ósagárdi falumisszió egyik sátra mellett augusztus 19-én este. „Lehet, hogy igaza van, mert Ósagárd Nógrád megye legmagasabb pontján fekszik, és így közelebb van az Uristenhez...” – válaszoltam viccesen a faluba költöző mérnöknek, noha valójában nem tud meghatódottság nélkül szólni Ósagárról az, aki ismeri ennek a gyülekezetnek a történelmét.**

Virágzó magyar ajkú református gyülekezet élt itt a 16. század második feléig. A törökidulás idején azonban a lakosság annyit szenvedett, hogy a falu végül elnéptelenedett. De a „romok” helyén újjáéledt, és evangélikussá vált a település: a még ott élő néhány magyar család mellé felvidéki lutheránus családokat telepítettek be. Igaz, nem sokáig tarthatott az „építkezés”, mert 1718-ban *Althan* váci püspök megfosztotta templomától, lelkészétől és tanítójától a gyülekezetet. A csaknem hét évtizedig pásztor nélkül maradt nyáj mégis megtartotta hitét, és 1786-ban – *Bilszky János* lelkész szolgálati idejében – felépítette mai templomát.

A falumisszió idei rendezvényének a községi park adott helyet. Noha „helyi alkalomra” szólta a meghívás, a környék településeiről, sőt még Balassagyarmatról, Vácraól, Érsekújvárról is szép számban érkeztek a hívek a nemzeti ünnepünket megelőző két napra.

A rendezvényt *Szókéné Bakay Beatrix* helyi lelkész nyitotta meg. Jól érzi a lelkész, hogy a keresztény misszió ezen formájáé a jövő. (Alátámasztja ezt e sorok írójának tapasztalata is, aki 1993-ban szervezte az első Nógrád megyei szabateri evangélicizációt, és hét éven át sok ezer embert „mozgatott meg” a megye területén.) Regionális missziók nélkül

csak „kirakatok” lesznek az egy-kétezer fős országos találkozók.

Szombaton *Füke Szabolcs* galgautai lelkész tartott áhítatot Mt 11,20–23 alapján. Az igei alkalmat az ifjúsági énekek szerzőjeként is elhíresült *Lázár Attila* zenei szolgálata vezette be és a Só zenekar koncertje zárta. Késő estebe nyúló szalonnasítés, zenélés, hitéleti beszélgetések rekésztek be az első napot.

Vasárnap az úrvacsorai istentiszteletet *Szókéné Bakay Beatrix* a kijelölt textus, 1Kor 15,1–10 alapján tartotta. *Agárdi András* evangélikus polgármesterrel egyeztetve az új kenyér megáldása is az istentisztelet keretében történt. A lelkész, no egyebek mellett hangsúlyozta: életünket eszmélődésünk kezdetétől az elmúlás fájdalma árnyékolja be, de a Feltámadott bűnbocsátó kegyelme az örök élet reménységével ajándékozott meg bennünket.

A gyülekezet történetét tekintve meg számlálhatatlanul sokszor dicsérték a résztvevők az ósagárdi vendéglátás páratlanságát. Az ebédről most is a „bográcsoló” ósagárdi asszonyok gondoskodtak. Egyébként a rendezvény egész ideje alatt bábozás, kézművés- és játékos foglalkozások kötötték le a gyermekeket *Dinnyés Magdolna* vezetésével.

A *Jesus Buff* nevű együttes révén az új generáció zenéje is megszólalt délután. Ami a koncert hangerejét illeti, a zenekar nyilvánvalóan a „halláskárosodott” időseknek is szolgálni szeretett volna...

A misszió mottójának egyik klasszikus textusáról – Éz 34,20–31 alapján – a korábban itt szolgált *Kalácska Béla* nyugalmazott lelkész-esperes beszélt. Bevezetésként köszöntötte volt gyülekezetének (Ósagárd, Felsőpetény, Balassagyarmat) megjelent tagjait, majd – utalva egyik neves elődjének, *id. Harmati Bélának* az igehirdetési módszerére – őt pontban foglalta össze mondanóját. A többi között kitért arra a mintegy fél évszázadra, amelyet megtérése óta a Krisztustól kapott pásztori szolgálatban élt

■ K. B.

HIRDETÉS

Új könyv a hitoktatásban

Szeretettel adjuk hírül, hogy elkészült a *Keresztfa titka tündököl* című bibliai olvasókönyv folytatása! Szeptember elejétől lesz kapható a hatodik rész, mely az egyházismeret anyagát tartalmazza könyv és munkafüzet formájában. Ez a könyv az első abból a háromrészes egységből, melynek második darabja az egyház történetéről, a befejező pedig az egyház tanításáról szól. A három rész összefoglaló címe: *Krisztus népe Isten nagy csodája*. Ezzel a három résszel együtt a könyvsorozat lefedi az általános iskola 1–8. osztályának tananyagát. Isten áldása legyen a könyvsorozat íróin és használóin, hogy hitükben erős evangélikus gyermekeket nevelhessünk!

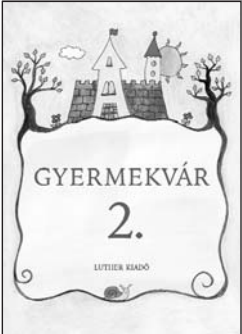
A könyvet *Tubán József*, a munkafüzetet *Licsauerné Gyenge Katalin* írta; a sorozat szerkesztője *Isó Dorotty*a. Kiadja a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület és a Fraternitás Lelkészegyesület. Megrendelhető a veszprémi lelkeszi hivatalban (telefon: 88/421-618), *Isó Zoltánnál* (tel.: 20/824-5898) és *Isó Dorottyanál* (tel.: 20/824-5896). A könyv várható ára 350 Ft, a munkafüzeté pedig 380 Ft.

HIRDETÉS

Szeretettel hívjuk minden érdeklődő testvérünket a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület munkatársképző napjára, amelyet szeptember 15-én, szombaton fél 10-től Székesfehérváron (Szekfű Gy. u. 1.) tartunk. A nap témája: *Szolgálatunk elhanyagolt területe: a gyülekezeti diakónia*. A főelőadást *Jeszenszky Zita* diakóniai osztályvezető tartja *Önkéntes szolgálatvállalás a gyülekezeti diakóniában* címmel. A nap részletes programját a *Fraterneten* és a *Dunántúli Harangszóban* később közöljük. Szerény ebédet az egyházkerület biztosít. A részvételi szándékot a püspöki hivatalban (96/516-160; 20/824-4222) legyenek szívesek bejelenteni legkésőbb szeptember 12-ig.

HIRDETÉS

Szeretettel hívjuk aktív (nem nyugdíjas) papné testvéreinket egynapos elcsendesedésre a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonba október 26–27-én, péntek délutántól szombat délutánig. Téma: *A 21. századi papné küzdelmei*. Jelentkezés szeptember 30-ig levélben vagy e-mailben az alábbi címeken: *Fabiny Katalin*, 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24.; *fabiny@freemail.hu*. Részletes programot minden jelentkezőnek küldünk. Erős vár a mi Istenünk!

Az *Evangélikus Élet* hasábjain kéthetente olvasható a gyermekek rovata, a *Gyermekvár*. Ebben mindig egy-egy sorozat segítségével ismerkedhetnek meg a kis olvasók a Biblia egyes történeteivel. A 2005. esztendő három sorozata május végén jelent meg könyv alakban a Luther Kiadó gondozásában, míg a 2006. év termése a napokban látott napvilágot *Gyermekvár 2.* címmel. Ebben a kötetben sem hiányoznak a történetek végéről a lapban közölt rejtvények. A könyv hit-tanórák, gyermekfoglalkozások remek kiegészítője lehet. Húsz példány feletti vásárlás esetén a kiadó 20%-os kedvezményt ad a kiadvány árából.

Gyermekvár 2., Luther Kiadó, Budapest, 2007. Ára 750 forint. A könyv a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) kapható.

Offertórium

Szeretettel tájékoztatjuk gyülekezeteinket, hogy a Szentháromság ünnepe utáni tizenharmadik vasárnap (szeptember 2.) offertórium a az iskolatámogatás célját szolgálja. Kérjük, adakozó szeretettel segítsék az ügyet.

ISTENTISZTELETI REND / 2007. szeptember 2. – Budapest

Szentháromság ünnepe után 13. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: 1Móz 4,1–16; Lk 10,23–37. Alapige: Gal 3,15–22. Énekek: 455., 473.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv., tanévnýtít) Bence Imre; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Húvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Herzog Csaba; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családí) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Paál Gergely; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv., tanévnýtít) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstűck M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Zászkaliczky Pál; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Zászkaliczky Pál; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családí) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; du. 6. Smidélíusz Gábor; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (családi) Szántó Enikő; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. (úrv.) Benkőczy Péter; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Benkőczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családí, tanévnýtít) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv., családí) Keczkó Pál; de. fél 12. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Kendeh György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabóné Mátrai Marianna; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., tanévnýtít) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Kósa László; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Kósa László; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafoék, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. 11.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Dr. Weltler Jánosra emlékezünk

Dr. Weltler János, a Veszprémi Evangélikus Egyházközség felügyelője, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület örökös tiszteletbeli felügyelője – az egyházunknak lelkészek, tanítók és egyházzenészek sorát adó neves családban – 1941. május 2-án született Rajkán, ahol édesapja evangélikus lelkészként szolgált.

A soproni Széchenyi István Gimnáziumban érettségizett 1959-ben. A Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Karán 1964-ben kapta meg diplomáját, 1969-ben ugyanott gyógyszerészdoktori címet szerzett.

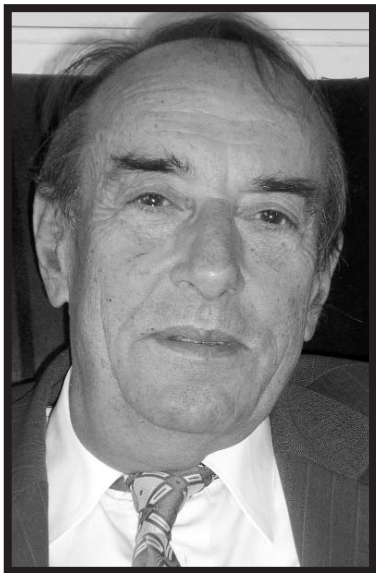
1964-ben kötött házasságot Dobos Mária gyógyszerésszel. Isten három gyermekkel és hat unokával ajándékozta meg őket.

1971-ig Sopronban, majd 1979-ig Békéscsabán dolgozott gyógyszerészként, különböző munkakörökben. Ekkor pályázat útján elnyerte a Veszprém Megyei Tanács Gyógyszertári Központjának főgyógyszerészi állását.

A rendszerváltás után előbb a Gyógyszertári Központ igazgatója, majd az abból alakult részvénytársaság vezetője lett. A privatizáció után, 1996 novemberétől az ország egyik legnagyobb gyógyszer-nagykereskedelmi cégénél dolgozott, az Észak- és Nyugat-Dunántúl ellátásáért felelős veszprémi kereskedő- és raktárház vezetőjeként.

Pártnak, tömegszervezetnek soha nem volt tagja. Szakmai, tudományos és érdek-képviselési szervezetek – Magyar Gyógyszerészeti Társaság, Magyar Gyógyszerész Kamara – munkájában tevékenykedett.

A gyülekezeti munkába már gyermekkorában bekapcsolódott. A '40-es évek végén a kántortanítók félreállítását követően alig nyolc évesen kezdte

el a kántori szolgálatot Rajkán, amelyet Ágfalván is folytatott 1959-ig. Egyetemi évei alatt nagybátyja, Weltler Jenő, valamint Trajtler Gábor tanította orgonálni; gyakran helyettesítette őket a Deák téri templomban. 1963-tól ismét Ágfalván kántorizált.

Békéscsabán elköltözésükig presbiter, Veszprémben pedig 1985 óta a gyülekezet felügyelője volt. Szeretett gyülekezetében éveken át a kántori szolgálatot is végezte. Ez idő alatt – egy cikluson keresztül – a zsinat tagja volt, részt vett a gazdasági bizottság munkájában is.

A 2000-ben újjáalakult Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület gyülekezetei hatalmas többséggel felügyelővé választották. Egyházkerületi felügyelői szolgálatában hűséggel, a súlyos betegség új és új támadásai közepette is Istentől kapott erővel és türelemmel állt helyt. Hálás vagyok az Úristennek, hogy dr. Weltler Jánosban hűséges munkatársat – aki, ha kellett,

határozott és kemény is tudott lenni – és melegszívű testvért adott mellém.

Szolgálatának fontos súlypontja volt ősi soproni líceumunk igazgatótanácsában viselt elnöki megbízatása. E poszton is sokszor tanújelét adta annak, hogy milyen fontos számára egyházunk oktató-nevelő munkája. Az iskola a líceumi aranygyűrű odaítélésével is méltatta ezt a fáradozását.

Egyházkerületünk életének kiemelkedő alkalm a évről évre az egyházkerületi nap és körustalálkozó, amelyeket az ő kezdeményezése hívott életre.

Közgyűlésünk – amikor a lezáruló ciklus végén, 2006 augusztusában elbúcsúzott tőle – a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület örökös tiszteletbeli felügyelőjévé választotta.

Ez év májusában töltötte be életének 66. esztendejét. Ha életkorára, a szerettei és egyházunk, egyházkerületünk életében maga után hagyott ürre gondolunk, azt kell mondanunk, túlságosan korán; ha azonban a betegsége mélységeire, egyre elhatalmasodó terheire gondolunk, azt kell mondanunk, hisszük, hogy az Úristen pontosan tudta, mikor érkezik el az óra, hogy megfáradt gyermekét egyik kezéből átvegye a másikba.

Ravatala mellett 2Kor 5,1 alapján hangzott a vigasztaló üzenet: „Tudjuk pedig, hogy ha földi sátorunk összeomlik, van Istentől készített hajlékunk, nem kézzel csinált, hanem örökkévaló mennyei házuk.” És mivel nem úgy gyászoljuk őt, mint akinek nincs reménysége (lásd 1Thessz 4,13), a hatalmas gyülekezet nagy bizonyossággal énekelte koporsója mellett elhunyt testvérünk kedves énekeit: *Te vagy reményem sziklaszála; Győzelmet vettél, ó, Feltámadott...* Így a búcsú szomorú órája a feltámadott Úrba vetett hitünk megvallásának alkalmává lett.

■ ITTJÉS JÁNOS

„Az egek felé kiáltottam”

Martin Lajos, az aviatika magyar úttörője

Martin Lajos Budán született, a Várban, a mai Táncsics Mihály utca 27. alatti házban 1827. augusztus 30-án, Martin József szőlőbirtokos-kereskedő és Lentner Anna gyermekeként. Testvéreivel együtt – a család hagyományai szerint – őt is evangélikusnak keresztelték.

Házi tanulóként, majd a budai ágostai evangélikus elemi iskola diákjaként kezdte tanulmányait. Egyik itteni tanára hatására kezdett foglalkozni a csillagászat tudományával. Későbbi, magas szintű matematikai tudását a budai katolikus gimnáziumban töltött évei alatt alapozta meg. Ezt követően bölcsészként végzett a pesti egyetemen, majd a mérnökképző intézetben folytatta tanulmányait.

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc aktív résztvevője volt. Március 15-én ott volt a Nemzeti Múzeum lépcsőjén Petőfiék mellett, majd tüzerként önkéntesnek állt a honvédek közé, és a haza szabadságának védelmében alakulataival járta az ország számos hadszínterét. A világosí fegyverletétel után fogásba került, de megszökött, és az üldöztetés elől vidéken, majd Pesten és Budán bujkált. Később a Habsburgok besorozták az osztrák császári seregbe. Sorsa azonban kedvezőre fordult: felismerték kiváló matematikai képességeit, és a hadsereg mérnöki akadémiájára került Bécsbe; ezt sikeresen, főhadnagyi ranggal végezte el.

A bécsi utátsziskola tanára lett, azután hazatért, és mint magánpraxist folytató mérnök dolgozott, majd kinevezték Buda város főmérnökévé. Ekkor a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd rendes tagjai közé választotta. Később Selmecbányán, majd a pozsonyi főreáliskolában tanított. Innen került az állami távíróintézetbe, majd a kolozsvári tudományegyetem matematikaprofesszo-

rává nevezték ki; később az intézmény rektoraként működött. Az országos középiskolai tanfelügyelői bizottságnak is tagja volt. Egyházának is hűséges fia maradt, ellátta a kolozsvári evangélikus egyházközség gondnoki feladatait.

Szakmai munkásságának legfontosabb eredményeit a rakétatechnika és a repüléstudomány területén érte el. Bécsben erőfeszítéseket tett a korabeli rakéták, a rőpentyűk tökéletesítésére; matematikai módszereket dolgozott ki a forgásstabilizált rakéták tanulmányozásához; a rakétákkal kapcsolatos szilárdsági számításokkal foglalkozott. Selmecbányán és Pozsonyban is folytatta ballisztikai kísérleteit és számításait.

Az emberi repülőszervezetekre vonatkozó kutatásait a madarak repülésének megfigyelésére alapozta, akadémiai székfoglalóját is ilyen témakörben publikálta. Kolozsvári évei alatt elkészítette a „lebegő szárnyat”, majd a helikopter előképeinek tekinthető úgynevezett „lebegő kereket”. Az e megoldást alkalma-

zó, emberi erővel hajtott berendezéssel több kísérleti felszállást is végeztek; a szerkezet három méter magasra emelkedett. Vizsgálta a csúrfelületeknek a repülőgépek kormányzásában való alkalmazását, illetve hogy miként lehet

műszakilag megoldani a légcsavart; rajta tartotta a szemét a párhuzamosan futó nemzetközi kutatásokon, és kapcsolatban állt a repülés külföldi úttörőivel. Jelentős erőfeszítéseket tett a kormányozható léghajó gyakorlati megvalósítására.

Emellett műszaki zseniként elkalandozott a hidraulika területére is, hajócsavarokkal kísérletezett, kutatatta a szélerőgépek alkalmazási lehetőségeit. Nem feledkezett meg azonban a csillagászatról sem: foglalkozott Kolozsvár pontos földrajzi koordinátáinak asztronómiai módszerekkel történő meghatározásával, naptárat szerkesztett, ismeretterjesztő előadást tartott „a csillagászat újabb kori haladásáról”. Egyetemi rektorként vállalta a város korábban – aztán pedig később is – többször létező, majd megszűnő egyetemi csillagvizsgálójának újjászervezését és vezetését: a „csillagászati intézet” igazgatójaként dolgozott, diákjainak tanította az asztronómiát, és műszerekkel szerelte fel a csillagdát.

Martin Lajos 1897. március 4-én Kolozsvárt hunyt el. A híres-neves Házsongárdi temető lutheránus – szász temetőnek is nevezett – sírkertjében helyezték örök nyugalomra. Hatalmas méretű, homokkőből készült, oszlop formájú sírja napjainkban is látogatható. A budai Várban, egykori szülőháza falán tábla emlékeztet rá; a XVII. kerületi Martin utca az ő nevét viseli; mellszobra hosszú évekig állt a Közlekedési Múzeum előtt (az alkotás jelenlegi sorsa sajnos ismeretlen).

■ REZSABEK NÁNDOR

Házi tartósítás tartósítószer nélkül

Hogyan őrizzük meg egészségesen a nyári ízeket – télire?

► **Manapság a szupermarketek polcain minden évszakban ott sorakoznak az egész világon fellelhető zöldségek és gyümölcsök – nyersen, konzerv és lekvár formájában, a fagyasztóládák kínálatában –, és ha egy hosszú, kemény tél után áprilisban megnyitják a hűtőházak ajtaját, méregdrágán kaphatunk haragó almát is... De milyen áron! Nem volt ez mindig így – emlékezzünk csak vissza nagyszüleink kamrapolcaira, pincéire! Ma sem kell feltétlenül beállnunk a sorba és elhinnünk mindazt a „jót”, amit hangoztatva a kereskedelem a nyakunkba akar sózni sok-sok egészségtelen, tápanyagtartalmi szempontból értéktelen élelmiszert.**

Induljunk ki abból az ideális helyzetből, hogy mostanra megtermeltük vagy beszereztük a jó minőségű zöldséget, gyümölcsöt és szeretnénk eltenni télire. Természetesen úgy, hogy amikor majd elővesszük, a lehető legkevesebbet veszítsen vitamin- és tápanyagtartalmából, zamatából, illatából, színéből. Mindez már a szüretnél, a betakarításnál nem kevés odafigyelést igényel. Tovább áll el ugyanis a terményünk, ha kíméletesen bánunk vele. Nézzük csak meg, mi is okozza a romlást! Röviden azt mondhatjuk: különböző fizikai és kémiai folyamatok. Az előbbi csoportba a fény, a hőmérséklet, a levegő páratartalma és a mechanikai sérülések okozta romlási folyamatokat soroljuk; ezek ellen kíméletes szürettel, sötét, száraz, hűvös helyen való tárolással védekezhetünk. Az utóbbi csoportba a kü-

lönböző oxidációs és enzimatisz folyamatok tartoznak. Mikrobiológiai szempontból baktériumok, penész- és élesztőgombák hatására válnak a termények fogyasztathatlanná. Ezen károsodások ellen a vízelvonást, szárítást, aszalást, légmentes zárást, mélyhűtést és pasztórizálást alkalmazhatjuk.

De vegyük csak sorra! Mindenki ismeri a száraz, hűvös pince jótékony hatását. Itt nemcsak jó borokat, hanem homokréteggel egymástól elválasztva almát, krumplit és gyökérzöldséget is tárolhatunk. Figyelniünk kell arra, hogy a pincének jó szellőzése legyen, különben egész munkánk gyümölcse odaveszhet a penész miatt. Hasonló célokat szolgál az egyszerűbben megépíthető verem és a prizma is.

Nyersen vagy kicsit előfőzve megőrízhetjük gyümölcsjeinket és zöldségeinket fagyasztószekrényben is. Bár kétségtelenül nagy segítség a háztartásban, hatalmas energiafelhasználása miatt kérdéses a hosszú távú létjogosultsága.

Aszalással és szárítással tartósíthatunk szilvát, meggyet, szőlőt (mazsola), mindenféle gyógyteát (csalán, borsmenta, kamilla, hársvirág) és fűszernövényeket (petrezselyem, snidling, kakukkfű, bazsalikom).

Végül, de nem utolsósorban vegyük számba a befőzés leginkább egészségesnek mondható módjait. Állatkísérletekkel kutatják és modellezik az élelmiszeripari tartósítás során használt, E-számokkal jelzett anyagoknak az emberi szervezetre gyakorolt hosszú távú hatásait. Köztudott, hogy a szalicilsav és a benzoessav arra érzékeny embereknél allergiát válthat ki. A szalicilsav felhalmozódásának veszélye különösen gyerme-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Bogdányi Mária
E-mail: ararat@lutheran.hu

keknél áll fenn. Bizonyítottan káros hatása miatt ha csak lehet, ne használjuk.

Ezen bizonytalan hatású anyagok helyett alkalmazzuk a befőzésekhez a sterilizálás módszerét. Több helyen is lehet olvasni róla, hogy az egyes zöldségek (lecsónak való paprika és paradicsom; padlizsánkrem, savanyú uborka, zöldbab, zöldborsó) és gyümölcsök (mindenféle befőttek és lekvárok) eltevésekor a forrón üvegekbe töltött és csavaros tetővel ellátott „s. k. konzerveket” mennyi ideig kell még 100 Celsius-fok feletti hőmérsékleten tartani. Az ily módon eltett finom nyári-őszi ízek biztosan testi-lelki javunkat szolgálják majd. Ha közben a fehér cukorról tanultakra gondolunk, akkor már valószínűleg nem használjuk az „1 kilogramm gyümölcshöz 1 kilogramm cukor” kezdetű recepteket. Fedezzük fel a gyümölcsök valódi ízét!

Ne feledjük (és ne kergessünk illúziókat), ez a fajta „télire való gyűjtögetés” sok-sok erőt, energiát követel tőlünk. Sokkal egyszerűbb és könnyebb mindent a boltok polcairól beszerezni. Válasszunk!

■ BOGDÁNYI MÁRIA

(Ajánlott irodalom: Katona Zsuzsa: Házi befőzés tartósítószer nélkül. Golden Book Kiadó, Budapest, 1997)

Ötvenfős gyülekezet három evangélikus hatszázötven éves falujában

Zalameggyes idén hatszázötven éves. A történelem viharaitól szenvedő falu több ízben elnéptelenedett, s most hasonló sorsra jutott. A községben mindössze három felnőtt evangélikus él, valamint öt gyermek, akik közül a legkisebbet most kereszteltük. Csodálatos jele ez Isten életet újító kegyelmének! A hálaadás alkalmára gyűltünk össze nemzeti ünnepünk küszöbén, amikor elszármazottak és meghívott vendégek töltötték meg a kicsiny evangélikus templomot. Istennek köszöntük meg, hogy lehetőséget adott a templom legszükségesebb javításainak elvégzésére.

A Veszprémi Egyházmegye építési segélyt a gyülekezethez hűséges egyháztagok adományukkal megduplázták, így készülhetett el az új esőcsatorna, az előtér és a templomhoz vezető járda. Az önkormányzat vállalta a pa-

dok, nyílászárók festésének, valamint a harangozómu automatizálásának költségeit. Adományként új terítő került az oltárasztalra.

A rendkívüli ünnepet szolgálatával megtisztelte Polgárdi Sándor espereshelyettes, aki köszöntötte is a gyülekezetet. Vendégünk volt még Verasztó János répcelaki lelkész is. Ő azért kapott meghívást, hogy köszönhessük neki a templomuk felújítása során félretett hasított márványlapokat, amelyekből elkészülhetett a zalameggyesi templom előterének burkolata. Így létesült különleges kapcsolat egy piciny közösség és egy többezres gyülekezet között. A helyben szolgáló római katolikus lelkész testvér, Komáromi Ferenc őszintén osztozott örömünkben, és áldásával köszöntötte az egybegyűlteket.

A találkozás sokakat indított újabb

adakozásra, ami valós reményeket ébresztett a felújítások folytatására.

■ VETŐ ISTVÁN

Nyárbúcsúztató egyházmegyei piknik

Az idei nyár és vele a szabadságok ideje lassan a végéhez ér; hamarosan elkezdődik az új munkaév. Ezt megelőzően azonban még nyárbúcsúztató piknikre hívták és várták augusztus utolsó szombatján a Győr-Mosoni Egyházmegye lelkészeit és családtagjait Győrságra, ahol Menyess Gyula püspöki titkár felesége, Menyessné Uram Zsuzsanna a lelkész. Sajnos – s ezt némi szomorúsággal kellett megállapítani – csak kevesen hallották meg és fogadták el a hívást, noha már az év elején tudni lehetett a piknik időpontját, így mindenkinek alkalma lett volna ezt a szombatot szabbá tenni...

A vörösboros marhapörkölt elkészítését – Gede Gyuláné egyházi segédkezésével – a helyi gyülekezet gondnoka, Czulák János vállalta, aki mesterszakácsokat megszégyenítő gondossággal és tudással ízesítette a bográcsban rottyogó ételt. A kellemes környezetben, testvéri társaságban gyorsan telt az idő, de a jóízú beszélgetés végén arra is

találtak alkalmat a résztvevők, hogy egy kis sétát tegyenek a festői környezetben fekvő győrsági szőlőhegy hegy-

oldalba vájt romantikus borospincéi között.

■ KISS MIKLÓS

FOTÓ: MENYESS GYULA

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Hozzászólások az augusztus 12-i lapszámhoz

Bizonyára igazuk van azoknak, akik attól féltik evangélikus hetilapunkat, hogy politikai csatározásokba bonyolódik, egyik vagy másik oldal mellett foglal állást, és így bármelyik irányba befolyásolja az olvasókat. Mindez valóban méltatlan lenne az egyházi laphoz, amelynek elsőrendű feladata az evangéliumi üzenet vigasztaló, bátorító megszólaltatása, a tanítás, lelki építkezés elősegítése. De a Krisztusból kiinduló gondolkodás által iránymutatást is kell adnia!

Egyre kaotikusabb világunk egyre bonyolultabb problémákat vet fel, amelyek a fennmaradás vagy lassú pusztulás alternatíváját is felvillantják. Ebben az összefüggésben túlhaladtá válnak 20. századi ideológiák. Az embert sokkal inkább az érdekli és foglalkoztatja, hogy lesz-e kenyérünk, lesz-e vizünk, lesz-e levegőnk, lesz-e termőföld, erdő, mező állatokkal, madarakkal, virágokkal, méhekkel és így tovább. Meg hogy lesznek-e orvosok, pedagógusok – és gyermekek. Léküzdhetők-e az egyre gyakoribbá váló betegségek, fertőzések? Ki véd meg minket? Megmarad-e a kultúránk? Marad-e talpalatnyi el nem adott terület ebben az országban, vagy idegen, holdbeli táj lesz Magyarország, üzlet- és banknegyedekkel – vidék nélkül?!

Akit ezek a kérdések nem aggasztanak, akinek nem szorul össze a szíve és a gyomra egy-egy tragikus döntés láttán (orvoselbocsátások és így tovább), és csak hűvösen szemlélődik, az hogyan érti meg a názáreti Jézust? Jézust, aki nem vonult ki a világból (mint például az esszénusok), de behatolt a sűrűjébe. Aki érzékelte népe, kora társadalmának minden problémáját, és meg is szólalt (tehát politizált!), együtt szenvedett a gyengékkal, betegekkel, elnyomottakkal (lásd Mt 9,36–38; Mt 11,28; Mt 23...). Persze nem társadalmi reformátorként, de feltárta a titkot: mindez mélyen összefügg Isten országának a kérdésével!

Most nagy a baj. Nagy a kockázat, mert a gögös ember kezében az élet jövőtlen! A világ nem egy racionális számtanfeladat, ahol csak szorozni, osztani, levonni, összevonni, kivonni, felvonni, bevonni kell, és kijön az eredmény. Földünk Istené, aki művelését az emberre bízta.

A világ minden kis részletéig lélekkel teli, lelki valóság is. Csak lélekkel lehet mindenhez közeledni (lásd Róm 8), egyébként torzó lesz minden. Lehet, hogy a 21. század nagy felismerése ez lesz a sok kutatási eredmény mellett, s ez fog majd térdre kényszeríteni mindnyájunkat.

Legyenek üdvözölve azok, akik ezt időben felismerve akarnak segíteni!

KINCZLER IRÉN (Budapest)

Tisztelt Szerkesztőség!

Isten kegyelmét, az Úr Jézus bűnbocsátó szeretetét elfogadó, hetvenkilenc éves, falun élő evangélikus istenhívó vagyok. Már nyolc évesen is olvastam a Harangszó című kétlapos újságunkat, és azóta is, a mai napig előfizetője vagyok az Evangélikus Életnek. Már januárban be is fizettem egész évre az árát, hogy biztosítva legyek, mert nagyon szeretem, alig várom a csütörtöki napot, hogy olvashassam! És nem kell félni tőle, és igenis olvasni és tájékozódni kell! Én nem félek, és senkinek sem kellene félnie kézbe venni.

Az augusztus 12-i számban volt egy levél, ami engemet megbotránkoztatott! Jáky Csilla levelével nem értek egyet. Azonban Frenkl Róbert idézett írásával egyet tudok érteni, ha nem is mindenben. Igenis kell az istenhívóknak is a tisztánlátás, hogy el tudjunk igazodni ebben a sok gonosszággal és hazugsággal teli világban. És szeretném e levélben megköszönni Frenkl Róbert testvéremnek az igaz tájékoztatást, mert a világi lapokból csak a hamis dolgokat halljuk, nem írják meg az igazat.

Péld 14,34-ben a Károli-fordításban ezt olvassuk: „Az igazság felmagasztalja a nemzetet; a bűn pedig gyalázatára van a népeknek.” A bűn – nem magánügy. Közügyekről, az embertárs nyugalomát veszélyeztető, a közrendet fenyegető bűnökről beszél Pál apostol, a hazugságról és a tolvajlásról. Sajnos egyik sem ment ki a divatból, megtalálható a keresztények háza táján is.

Söpörhetünk hát a magunk portája előtt! Erre készítet szigorú törvényeivel az Úr-isten, de ezt akarja elérni nálunk szeretetével Jézus is. Az, aki eljött a földre megkeresni és megváltani a bűnösöket, köztük a hazugokat, a tolvajokat. Ma sem a bűnösökre haragszik, csak a bűneinkre. Ezzel a mentő szeretettel vonz ma is, készítet követésére. S míg követjük, egyre súlyosabbnak látjuk letagadott, elbagatellizált bűneinket. Egyre jobban érezzük: rá vagyunk utalva és szorulva.

Drága kincs birtokában vagyunk tehát, igyekezzünk ezt végérvényesen – hittel – megragadni! Ezt az igyekezetet, ennek döntő, első lépését nevezi az Újtestamentum megtérésnek. Jézus telerakta igazságával szívünk raktárát, rakjuk tele kincseivel a „kikrakator” – életünk hétköznapijait is!

Amit Jézus tőlünk vár, az a bűn levetkezése és az új ember felöltözése. Ez életünk végéig tartó, naponkénti feladat, de aki ennek a feladatnak nekilát, az megtapasztalja, hogy minden mozdulatát segíti a mi Urunk.

És kérem szépen a tisztelt szerkesztőséget, hogy a megírt levelemet teljes terjedelmében legyenek szívesek betenni az Evangélikus Élet című újságunkba. Előre is megköszönöm.

„Mindazonáltal megáll az Istennek erős fundamentoma, melynek pecsétje ez: Ismeri az Úr az övét; és: Álljon el a hamisságtól minden, a ki Krisztus nevét vallja.” (2Tim 2,19; Károli-fordítás)

Szeretettel egy hetvenkilenc éves özvegy:

KURUCZ JÁNOSNÉ (Mogyoród)

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett leveleket rövidített és szerkesztett formában közölje. A levelek teljes terjedelmükben, szerkesztetlenül lapunk internetes kiadásában olvashatók (www.evelet.hu).

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az Evangélikus Életet

☐ egy hónapra: 780 forintért

☐ fél évre: 4680 forintért

☐ három hónapra: 2340 forintért

☐ egy évre: 9360 forintért

Név:

Cím:

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:

Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.

(A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)

A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Az Északi Evangélikus Egyházkerület parókusi alkalmassági vizsgára várja azokat, akik legalább két év beosztott lelkészi szolgálatot végeztek. A vizsga ideje: november 8., 9 óra. Helye: északi püspöki hivatal, 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24. Jelentkezni a püspöki hivatal címén lehet. A jelentkezés határideje: szeptember 20. További tájékoztatást a jelentkezők számára írásban adunk.

A Gerendási Evangélikus Egyházközség szeretettel hívja a szeptember 2-án, vasárnap 15 órakor kezdődő hálaadó istentiszteletre, melyet megszépült temploma fennállásának 70. évfordulója alkalmából tart. Igét hirdet **Gáncs Péter** püspök.

A telekgerendási templom felszentelésének tizenötödik évfordulója alkalmából hálaadó istentisztelet lesz a gyülekezetben szeptember 2-án, vasárnap 18 órakor. Ugyanezen az alkalmon iktatja be hivatalába **Kondor Péter**, a Kelet-Békési Egyházmegye esperese **Gajdács Mária** beosztott lelkészt. Az ünnepi istentiszteleten **Gáncs Péter**, a Déli Egyházkerület püspöke hirdeti az igét.

A nyugdíjas lelkészcsaládok őszi első összejövetelét szeptember 7-én fél 10-kor tartjuk a Deák téri gyülekezet nyugdíjasklubjában. Az áhítatot **Madocsai Miklós**, az előadást **dr. Joób Máté** tartja (a gyónásról). Szeretettel várjuk az érdeklődő testvéreket.

A rákosszentmihály–sashalmi evangélikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén, este 7 órakor Taizé-ima, énekegyüttlét lesz. Előtte fél 7-kor agapé (esti uzsonna). Az első alkalom szeptember 11-én, este 7 órakor lesz. Az együttlétet **Gáncs Péter**, a Déli Egyházkerület püspöke nyitja meg. Szeretettel hívjuk és várjuk a kedves testvéreket. Információ: <http://gyertyafeny.lutheran.hu/>.

A Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium szeretettel meghívja Önt és kedves családját a soproni evangélikus templomban szeptember 2-án, vasárnap 17.30-kor kezdődő tanévnyitótó *(venisancte)* istentiszteletre, melynek keretében **Ittész János**, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke beiktatja **Mesterházy Balázst** iskolalelkészi szolgálatába.

A Dombóvár–Kaposszekcső–Csikóstóttós Társult Evangélikus Egyházközség szeretettel értesíti, hogy szeptember 8-án, szombaton 15 órakor a dombóvári evangélikus templomban **Szabó Szilárd** lelkészt beiktatja az egyházközség parókus lelkészi állásába **Szabó Vilmos Béla** esperes. Az ünnepi istentiszteleten igét hirdet **Gáncs Péter** püspök. Szeretettel várjuk az istentiszteleti alkalomra és az azt követő szeretetvendégségre. Táviratcím: Dombóvár, Bezerédi u. 1/a.

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három óratól öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Erős vár a mi Istenünk!
Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik szeretett férjem, **dr. Weltler János** temetésén tiszteletűket tették, és azoknak a gyülekezeteknek, amelyek imádságban vagy bármely módon kifejezték együttérzésüket.
Dr. Weltler Jánosné és családja

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szeptember 14-én, pénteken 14.30-kor tartja tanévnyitó istentiszteletét és ünnepi ülését a budapestzuglói evangélikus templomban (XIV. kerület, Lőcsei út 32.). Az istentisztelet igehirdetői szolgálatát **dr. Fabiny Tamás** püspök végzi. Ünnepségünkre szeretettel meghívjuk.
Dr. Csepregi Zoltán rektor

APRÓHIRDETÉS

Értelmiségi özevgyasszony keresi 55 és 60 év közötti hasonló társát házasság céljából. T.: 30/227-7638.

Olyan gyermekszerető, házias fiatal lányt keresünk Svájcban élő magyar családdhoz, aki ötéves kisiukat magyarra tanítaná, és a háztartási munkában is segítene. Jelentkezni a budapesti Aczél családnál lehet esténként (1/213-7193).

Győrben élő, 50-es, elvált hölgy megismerkedne győri, 58-59 éves, nem dohányzó úrral házasság céljából. „Lila akác” jelígeire kérem a leveleket.

Következő számunkban:
Ahol a jó bor felekezeti tulajdonságairól is érkeztek

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Ahol a kinsced van, ott lesz a szíved is. Mt 6,21 (5Móz 5,21; Lk 10,25–37; 1Jn 4,7–12; Zsolt 71) Amivel foglalkozom, az válik értékessé számomra. Ma még meg tudom különböztetni a sürgőset a fontostól. Ma még látom, mi az, amit elvárnak tőlem, s mi az, ami valóban lényeges. Vajon észreveszem-e, ha egybemosódnak ezek a különbségek? Amikor Jézus követésére hív, arra mutat, ami valóban fontos és értékes, hogy azzal foglalkozzam, s akkor a szívem is, a gondolkodásom is értékekkel telik meg.

Hétfő

Aki azt mondja: ismerem az Istent, de nem tartja meg parancsolatait, az hazug, és abban nincs meg az igazság. 1Jn 2,4 (2Móz 23,1; 5Móz 15,1–11; Mt 13,53–58) Szeretném úgy tölteni ezt a napot, hogy tudom: ismerem Istent. Munkám közben, vagy amikor közlekedem a városban, amikor szóba állok valakivel, amikor beszélék valakiről, hadd jusson eszembe: ismerem Istent. Jézusban ismertem meg őt: egyenesnek, szelidnek, irgalmasnak ismertem meg őt. Így fordult felém. Szeretnék ma én is így viselkedni, hogy Jézus legyen látható rajtam keresztül is.

Kedd

A jótekonyságról és az adakozásról el ne feledkezzetek, mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten. Zsid 13,16 (Zsolt 54,8; Ám 5,4–15; Mt 14,1–12) Amikor arról elmélkedem, mit jelent Isten tetszése szerint élni, két kulcsfogalmat kapok ebből az ígéből: jótekonyság és adakozás. Ez a pontos útmutatás arra bátorít, hogy azokra a kérdésekre, amelyek ma elem kerülnek, egyértelmű választ keressek. Mert Jézus-követésünk nem szavakból áll, hanem a hétköznapiokban is meglátszódó, a szürkéségből kiragyogó életmódból.

Szerda

Ábrahám reménység ellenére is reménykedve hitte, hogy sok nép atyjává lesz. Róm 4,18 (4Móz 23,19b; 5Móz 24,10–15/17–22; Mt 14,13–21) Milyenek ma a kilátásaid? Vagy inkább azt kérdezem: mit ígért Isten? Mert a kilátásaim bizonytalanok, talán egyáltalán nincsenek is. Isten azon ígérete azonban bizonyos, hogy akik őt szeretik, azoknak minden javukra van. Ezért azzal a reménységgel kezdem és azzal a bizonyossággal fejezem be ezt a napot, hogy Isten jóakarata teljesül ma is rajtam és bennem. Akkor is, ha nem látok még belőle semmit.

Csütörtök

A békesség Istene, aki az örök szövetség vére által kihozta a halottak közül a mi Urunkat, Jézust, a juhok nagy pásztorát, tegyen készségsé titeket minden jóra, akaratának teljesítésére; és munkálja bennünk azt, ami kedves őelőtte. Zsid 13,20–21 (Jer 31,31; ApCsel 4,32–37; Mt 14,22–36) A jó akadálya a bennünk élő félelem, melynek legmélyebb gyökere az elmúlástól való rettegés. A mennyei Atya, aki feltámasztotta Jézust a halálból, megszabadított bennünket minden félelemtől. A feltámadott Jézus mondta: „Nekem adatott minden hatalom...”; „...és, íme, én veletek vagyok...” (Mt 28,18.20) A feltámadott Jézusra tekintve válunk szabadbá a jóra, hogy megcselekedjük „ezeket egygel a legkisebbek közül” (Mt 25,45).

Péntek

Útra kelek, elmegyek apámhoz, és azt mondom neki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Lk 15,18 (Zsolt 103,2–3; Mt 26,47–50/55–56/; Mt 15,1–20) Csálódtam magamban. Megint nem sikerült úgy viselkednem, ahogyan szerettem volna. Megfogalmazott céljaim szertefoszlottak. Egyetlen mondat maradt: „Atyám, vétkeztem...” Milyen jó, hogy a kisebbik Fiú útra kelt, elindult az atyai házból, magára vette a távolban élők összes bűnét – az enyémet is –, és helyettük, értük – értem is – kimondta ezt a mondatot! Az ő megszaggatott köpenyébe rejtve engem is, mint gyermeket, hazavitt és befogadtak az Atya gazdag otthonába.

Szombat

Ügyeljünk arra, hogy egymást kölcsönösen szeretetre és jó cselekedetre buzdítsuk. Saját gyülekeztünket ne hagyjuk el, ahogyan egyesek szokták. Zsid 10,24–25 (Zsolt 48,10; Júd 1–2.20–25; Mt 15,21–28) A gyülekezet. Néha nagyon nehéz felismerni, átélni, hogy szükségem van rá, és rám is szüksége van a közösségnek. Akkor azonban, amikor meg tudunk nyílni egymás előtt – talán kicsiny körben, mint a tanítványok –, amikor el tudjuk mondani egymásnak saját küzdelmeinket a jóért, a kudarcainkat, bukásainkat és győzelmeinket, kitűnik, milyen ereje van a gyülekezetnek. Hiszen minden esetlenségre ellenére is Krisztus teste, amelybe az Úr életadó titkait – igéjét és szentségeit, a testvéri közösséget és a keresztvállalást, a szenvedést – belerajtette.

■ BENCZE ANDRÁS

Az Északi Evangélikus Egyházkerület szeretettel hívja és várja a sportolásra, kikapcsolódásra vágyókat a szeptember 14–15-én (pénteken és szombaton) az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziuma és Kollégiuma területén először megrendező kerületi családi és sportnapra. Részletes tájékoztató az egyházkerület honlapján olvasható (<http://www.lutheran.hu/z/honlapok/eszak/>), valamint az egyházkerület lelkészeitől kérhető. Jelentkezni az aszevgim@lutheran.hu vagy az aszevgim@free-mail.hu e-mail címen lehet szeptember 5-ig. Kapcsolattartó: **Simon Attila** iskolalelkész (tel.: 20/824-3468). A részvétel költségeit az egyházkerület vállalja magára.

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségvezető:** Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Tervező-szerkesztő / EvÉlet on-line:** Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Főmunkatárs:** Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Hafenschér Károly (ifj.) – Ige+hirdető (karoly.hafensch@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Köhāti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap ígje (antal.veg helyi@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Grafika Press ZRt.
1101 Budapest, Monori út 1–3.
Felelős vezető: Farkas Tamás vezérigazgató

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2340 Ft, fél évre 4680 Ft, egy évre 9360 Ft, szomszédos országba egy évre 31 900 Ft (123 euró), egyéb külföldi országba egy évre 37 200 Ft (143 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzáratok kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból szeptember 2-től szeptember 9-ig

VASÁR NAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.30 / Civil rádió Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében 8.55 / mtv Evangélikus magazin Az adásban bemutatjuk a KIE balatongyöröki konfereencia-központját, D. Szebik Imre, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke pedig aktuális ökumenikus kérdésekről szól. (ism.: m2, 12.55) (26') 9.25 / mtv Metodista ifjúsági műsor (10') 10.00 / mtv Református istentisztelet közvetítése Nagykőrösről (55') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')	10.00 / Bartók rádió Társalgó a kultúráról 12.30 / Duna II. Autonómia Tá lentum Lázár Ervin (2004) (27') 12.40 / PAX Élet példák. Büttösi János református lelkész portréja (49') 13.30 / Kossuth rádió Krisztus közöttünk! A görög katolikus egyház félórája 19.30 / Duna Tv Kerékpártúra egyháztörténeti utakon Határtalan egyház (ZMC – 26') 21.10 / Duna Tv Maléter (magyar dokumentumfilm-sorozat, 1994) 3/1. rész (50') 21.35 / Kossuth rádió Értsünk szót! (25')	6.25 / Duna Tv Isten kezében (26') 13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félórája 13.30 / m2 Egy történet, egy zene Aki mesél: Dévény Anna (25') 14.00 / Bartók rádió Húsz óra Epizódok Sánta Ferenc regényéből (55') 16.25 / Duna II. Autonómia Rendhagyó történelemóra Erdély népei és vallásai (40') 19.35 / Bartók rádió Puccini: Gianni Schicchi (egyfelvonásos vígopera) 20.15 / Duna Tv Húsz óra (magyar játékfilm, 1964) (108')	10.00 / Duna II. Autonómia A fehér foltok magyarjai Magyarok a világ felfedezésében (magyar ismeretterjesztő film, 1997) (34') 11.35 / tv2 Várlak nálad vacsorára (amerikai vígjáték, 1978) (98') 11.40 / PAX Jubál 2005 November-koncert (20') 13.30 / Kossuth rádió „Teberned bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórája 13.45 / mtv Barbárok (magyar film, 1966) (48') 20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek. Szakácsné Mészáros Magdolna, a palóc népi művészet gyűjtője (31')

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁR NAP
6.25 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26') 13.34 / Bartók rádió Timothy Bentsch dalhangversenye (Festetics-palota, március 29.) 1. rész (26') 14.41 / Bartók rádió Bach: 51. kantáta Jauchzet Gott in allen Länden (9') 15.05 / Kossuth rádió Magyarországról jövök (55') 21.05 / PAX Poézis együttes (56') 22.01 / Bartók rádió Puccini: Angelica nővér (59') 22.20 / Kossuth rádió Kard és kereszt (ism.) (25') 22.45 / Kossuth rádió A Gólgota gospelkórus felvételeiből (15')	8.50 / Duna II. Autonómia Anziksz. Kallósd – Kerek templomok (magyar ismeretterjesztő sorozat, 1999) (16') 13.00 / mtv Sírjaik hol domborulnak? Eltűnt magyar katonák nyomában (35') 13.10 / PAX Fejezetek a magyar kereszténység történetéből. Bencések (27') 17.00 / Duna II. Autonómia A kisdédvők védangyala – Brunsvík Teréz Látogatás a martonvásári Óvodamúzeumban (magyar ismeretterjesztő film, 2003) (10') 19.35 / Bartók rádió A Cantus Cölln Bach-hangversenye (75')	7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében 11.30 / Bartók rádió A hét zeneműve Mahler: IV. szimfónia (30') 12.05 / Duna Tv Isten kezében (26') 14.00 / PAX Vámos Miklós beszélget Presser Gábor és Varró Dani (59') 15.50 / Duna Tv Iskolapéláda. Vice (magyar dokumentumfilm, 2007) (25') 20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek Pálúr János orgonaművész (ism.) (31')	5.45 / tv2 Reggeli gondolatok (30') 8.30 / Kossuth rádió Édes anyanyelvünk (5') 10.00 / mtv Református magazin (26') 10.04 / Kossuth rádió Református istentisztelet közvetítése Bajánsenyéről Igét hirdet Hella Ferenc lelkipásztor. (56') 11.05 / mtv A biblíás bábos (25') 11.45 / mtv Az Izsópka gyermekkórus (ism.: m2., 14.35) (16') 12.00 / Duna Tv Élő egyház (26') 15.05 / Bartók rádió Beszélgetések az egyházzenéről (55')